

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1119.

CHICAGO, ILL., 21. FEBRUARJA, (FEB. 21,) 1929.

LETO—VOL. XXIV.

VSEBINA:

ČLANKI.

Edisonova sodba o ljudskem znanju.
Smrtne kazni med zločinci v Chicagu.
Neprijazna mnenja katoličanov o novi papeževi "državi".
En narod — tri plemena? (H., Ljubljana).
"Edino pravi v medsebojnem pretepu."
Nemci in mi.
Delavske zmage v Angliji.
Vprašanje oblike lista.
"Slovenci so najsposobnejši del v državi".
"Radnik" o provizoričnih pravilih SNPJ.
Stanovanjska kooperativa ACW v New Yorku uspešna.
Koliko stanejo razne nezgode v dolarjih.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Razne vesti iz vzhodnega Ohija.
Kaj potrebujemo za živahnost naših sej? (Cleveland.)
Iz Waukegana o zadrugi in drugem.
Dolg, darilo, bankrot itd. (Collinwood).
Vprašanje oblike Proletarca.

Veselica kluba št. 27 v Clevelandu bo v soboto 23. februarja.
Naročnikom, agitatorjem in klubom JSZ. (Članek na platnicah).
Važna seja kluba št. 1 v petek 22. feb. Volitve delegatov SNPJ. v vzhodnem Ohiju. Anton Rupar (Kansas).
Priredbe klubov JSZ.

DRAMA IN GLASBA

K članku "O delavskih odrih" (Angelo Cerkvjenik).
"Za pravdo in srce" v Waukeganu.
"Grička vještica" na čikaškem odru.
Dva velika naša koncerta v Chicagu.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom (roman, nadaljevanje).
Priredbe slovenskih organizacij v Chicagu. Chicago z okolico ima 4,500,000 prebivalcev. Književni vestnik.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.

Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Sodrugom, somišljenikom in naročnikom.

NA ŠESTI STRANI te številke je članek "Vprašanje oblike Proletarca". Prečitajte ga. Interes lista zahteva, da se enkrat definitivno odločimo za eno ali drugo obliko, in se potem oprimemo agitacije. Podatki glede cen so v članku, enako tudi druge informacije.

"Proletarec" je začel izhajati v obliki revije meseca decembra 1918. Dotedaj je izhajal na 8 straneh po šest kolon. Troški v tiskarni so med vojno nagloma rasli vsled druginje papirja in drugih potrebščin ter povišanja plač tiskarjem tako zelo, da so postali v teku par let dvakrat tolikšni kakor poprej. Naročnine, če smo hoteli ohraniti naročnike, nismo mogli povišati iz dveh na pet dolarjev, zato se je tedanji upravni odbor odločil, da v svrhu znižanja stroškov list zmanjša. Nastalo je vprašanje, v kakšni obliki naj izhaja. Lahko bi imel štiri strani v prejšnji obliki, pri tem pa se je odbor odločil za obliko revije, ki naj izhaja na 16 straneh (nič posebnih platnic). Vzrok, čemu je bil list tedaj zmanjšan, je pojasnjen. Čemu se mu je spremenilo obliko iz lista v revijo, pa pojasnuje upravništvo v 586 šte. z dne 4. dec. 1918 sledeče:

"Ko dobe naročniki današnjo številko v roke, bo marsikateri ogledoval, če je to pravi Proletarec, ker so bili prejšnje oblike navajeni dolgo vrsto let. Najboljše bi bilo, če bi spremenili obliko že pred več leti. Ogromno število člankov in razprav, katerih je nakopičenih zlasti v zadnjih štirih letnikih, je naravnost škoda bilo izdajati v dosedanjem formatu, ki ga naročniki težko shranijo . . ."

Vendar pa nova oblika pri mnogih naročnikih ni bila prijazno sprejeta, in ker je bil list tiskan še na navadnem časniškem papirju, je izgledala zelo skromno. Nekaj mesecev pozneje je odbor sklenil, da ji doda platnice, kar je bilo eno izboljšanje. Polagoma so se te oblike čitatelji privadili, a opozicija proti nji je bila vedno velika, kot je pojasnjeno v članku na 6. strani. In ker je sedaj to vprašanje zopet pred vami, naj se ga reši tako, da vsaka negotovost v bodoče preneha. Vsak klub naj na podlagi v tej številki podanih podatkov sklepa na svoji prvi seji in svoj zaključek sporoči upravi Proletarca. Vsak zastopnik, vsak agitator, in VSAK NAROČNIK naj stori isto. Lahko sporočite z dopisnico, ali ste za ali proti spremembi oblike. Izrazite se po svoji volji, toda VAŽNO je, da se izrazite. Sporočite nam svoj sklep čimprej.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1119.

CHICAGO, ILL., 21. FEBRUARJA, (FEB. 21,) 1929.

LETO—VOL. XXIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

TU IN TAM O TEM IN ONEM

Edisonova sodba o ljudskem znanju

NA ROJSTNI DAN iznajditelja Thomas A. Edisona so ga časniški poročevalci vprašali, kaj misli o tem in onem, o novih iznajdbah, ki so možne v bodočnosti, o elektriki itd. Thomas A. Edison je star 82 let. V svetu iznajditeljev ostane njegovo ime veliko in trajno. Reporterjem je odgovoril, da je nemogoče prekovati, kaj vse se bo moglo še storiti na polju tehnike z elektriko, kajti danes nič ne vemo, kakšni bodo efekti elementov v bodočnosti. Današnji svet ne ve niti milijonski del ertega odstotka o nobeni stvari, pravi Edison. Dasi je v pravem, ima v tej trditvi zelo malo somišljenikov, kajti milijone in milijone ljudi si domišlja, da so skoro vsevedni, da je njihovo znanje ogromno. Dobe se v množicah v nižinah človekovega neznanja, in med šolanimi krogi.

Vprašali so ga tudi, kaj je njegova formula za srečno življenje, pa je odgovoril, da ne pozna nikogar, ki je srečen.

Eno izmed vprašanj je bilo, ako je po njegovem mnenju priporočljivo, da bi večje občine same lastovale razne javne naprave (elektrarne, plinarne, cestne železnice itd.), pa je odvrnil, da ne. Te reči naj bodo v privatni posesti pod kontrolo občin. Thomas A. Edison mnogo ve, in je to dokazal z mnogimi iznajdbami. Tudi njegovo naziranje o nevednosti ljudstva je pravilno, ki tudi njega zadene. Dasi eden največjih tehnikov na svetu, se v svojem tolmačenju kontrole in posesti javnih naprav vendarle moti.

Smrtne kazni med zločinci v Chicagu

“SEDEM POSTAVLJENIH OB STENO IN USTRELJENIH”, se je glasila vest, ki so jo dne 14. februarja sporočili čikaški dnevnik z velikimi, kričečimi naslovi. V bojih med zločinci in njihovimi poglavarji je bilo tekom štirih let 38 ubitih. Nekateri teh so bili bogataši in so imeli bolj pompozne pogrebe kakor nekdanj ruski veliki knez ali avstrijski nadvojvoda. “Cele gore vencev okrog krste in pred hišo,” so poročali reporterji o enem ali drugem ubitem glavarju zločincev. Ležali so v krstah, ki so stale od pet do dvajset tisoč dolarjev, in za njihovimi pogrebi so se do pred tre-

mi leti vozili poleg visokih kršilcev postav tudi poslanci, aldermani, policijski uradniki in celo zvezni senator!

Dne 14. februarja zjutraj se je pripeljalo v garažo na 2122 North Clark St. blizu Lincolnvega parka nekaj možkih, dva med njimi baje v policijskih uniformah, kakor izpovedujejo priče. V garaži je bilo sedem možkih — člani “podzemse” zločinske kombinacije, kateri poveljuje neki George Moran, butlegarski magnat. Prišleci so imeli s seboj revolverje, in strojno puško. Navidezna policija — tako sklepajo — sta skupini v garaži pojasnila, da so aretirani. Postavili so jih ob steni, z obrazi proti zidu, jim pobrali poprej revolverje, nato otvorili v njihove hrbte ogenj iz strojne puške, in se odpeljali. Vse to se je dogodilo v gosto obljudenem delu mesta — in policija je brez moči. Policija ve, državni pravdnik ve, aldermani dotičnega okrožja vedo, župan ve, kje tiči vzrok in kdo so pravi krivci — ali kot običajno, bodo zaprli par malih osumljencev, veliki pa so premočno, da bi se jim kaj zgodilo. Prej naštetih gospodje so bili nominirani in izvoljeni v urade s pomočjo zločinskih kartelov in njihova naloga je, da velikih tatov ne preganjajo.

Chicago, ki je vsled drznosti svojih zločincev svetovno znano mesto, bo odpravilo ta madež šele tedaj, kadar nadomesti republikansko-demokratsko administracijo s socialistično. Je vse zastoj — drugega izhoda ni, ker sta obe stranki v tem mestu čisto pod kontrolo zloglasnih ljudi. V vsaki volilni kampanji obljubujejo županski in drugi kandidati, kako bodo “počistili” mesto, in v zadnji je bil posebno glasnan z obljubami o “očiščenju” John A. Swanson, kandidat za državnega pravnika. Sedaj je v uradu in izdaja ukaze ter obljublja naprej. Velikih zločincev se ne dotakne, pač pa preganja tu in tam male. Tudi policija enako vneto obljublja, a osebne varnosti v mestu pred tolovaji je vedno manj. Ljudstvo se čudi, čita in skomiga. “Ni izhoda”, si misli. Uničenje nekdanje precej močne socialistične organizacije je za Chicago velika škoda, ki pa jo je lahko popraviti. Tisti, ki mislijo pošteno in hočejo delati za javno blaginjo, naj se povrnejo nazaj v stranko, začno z delom zanjo, pa bomo v teku let imeli upravo, ki bo res osnažila mesto kakor

je osnažil Milwaukee socialistični župan s sodelovanjem socialističnih aldermanov. Za gnolobo v ameriških mestih in za korupcijo v splošnem je navsezadnje odgovorno le ljudstvo, ker vsled svoje brezbriznosti ali pa zaslepljenosti izroča politično moč zločinskim klikam namesto stranki, katero veže program delati pošteno in samo v interesu ljudstva.

Neprijazna mnenja katoličanov o novi papeževi "državi"

DASI KATOLIŠKA DUHOVŠČINA razglašala pogodbo med Mussolinijem in papežem za ugodno rešitev spora med Italijo in katoliško cerkvijo, oziroma Vatikanom, v prilog slednjega, so marsikje mnenja, da je dobil najboljši kos Mussolini. On je edini, ki garantira papežu nedotakljivost njegove 105 akrov obsegajoče dežele, eni izmed bivših ministrov, katere je fašizem strmoglavil, pa izjavljajo, da bo ta pogodba izgubila po povratku demokracije v Italiji vsako veljavo in papež bo s svojo pogodbo tam kjer je bil, predno jo je sklenil. Pridobil je papež le to, da bo cerkev v Italiji v bodoče v vseh ozirih priznana državna cerkev, da bodo duhovniki ob enem državni uradniki, da bo imela cerkev popolno kontrolo nad zakonom in v pogledu veronauka nad šolstvom, Mussolini pa je v nji pridobil za fašizem močnega zaveznika. Katoliška cerkev v Italiji je danes dekla fašizma. Onemogočila je duhovnike, ki so vodili ljudsko, demokratično politiko in se borili proti fašizmu, in pristala je v vse Mussolinijeve pogoje, ki streme za utrditvijo njegovega režima.

Francozi, ne le svobodomiselní ampak tudi mnogi katoličani, sklepajo, da se je papež s sprejemom te pogodbe predal Mussoliniju, ki ga bo izrabljaj v svoji notranji in zunanji politiki. Mussolini potrebuje naklonjenost papeža veliko bolj kakor pa papež Mussolinijeve, toda kocke so vržene in Mussolini je dobil. Tudi katoličani v Španiji niso zadovoljni. Kaj porečejo slovenski in hrvaški? Katoliška cerkev v Italiji ima vsled svojega velikega vpliva priliko, da se potegne za zatiranje narodnostne manjšine na Primorskem in Tirolskem, toda doslej je v resnici imele le kako prijazno besedo, v praksi pa je pomagala fašistom pri raznarodovanju prebivalcev v okupiranih krajih. Cerkev, ki se tako tesno združi s fašističnim italijanstvom, ne more biti vesoljna cerkev. Katoličani drugih narodnosti bodo morali zahtevati nekaj besede na tistih 105 akrih okrog Vatikana in pojasniti svetemu očetu, da se moti, če misli, da morajo vsi katoličani poslušno slediti ukazom, ki jih ne narekuje toliko Njihova svetost kot jih narekuje fašistična politika. V katoliški cerkvi smo videli že mnoga "razkolniška" gibanja. Nič čudnega ne bo, če se bo kakšno pojavilo tudi radi nekatoliške pogodbe, ki je bila sklenjena med Mussolinijem in Vatikanom.

H. (Ljubljana):

EN NAROD—TRI PLEMENA?

Deset let tvorijo Srbi, Hrvatje in Slovenci eno državo. Ko smo to državo ustvarjali, smo dejali, saj smo Srbi, Hrvatje in Slovenci dejansko en sam narod. No, praksa teh desetih let pa je pokazala, da še — nismo en narod in da bo treba še veliko truda, da bi mogli biti "eno".

Slovenci smo bili vedno iskreni poborniki Jugoslovenstva. Zlasti voditelji slovenskega delavstva so že pred dolgimi leti, ko so šli za tem, da ustanove delavsko politično stranko, ustanovili *Jugoslovansko socijalno demokratično stranko*, ker so bili prepričani, da je le v edinstvi moč. Drugi dve slovenski stranki sta sicer izjavljali svoje jugoslovenstvo ob raznih prilikah, ali sta se vedno *plemensko* označevali; tako so se klerikalci oficijelno imenovali vedno Slovenska ljudska stranka, liberalna pa Slovenska narodno-napredna stranka. Celopovojna politična formacija kmetijcev je šla za imenom "Slovenska kmetijska stranka".

Hrvatska napredna omladina in pozneje hrvaško-srbska koalicija sta bili na jugoslovanskem stališču, zlasti na hrvaško-srpskem. Stare hrvaške politične stranke pa so bile le hrvaške. Pokojni vodja in ideolog Hrvatov — pred Štefanom Radičem — je bil dr. Ante Starčević, ki je povdarjal povsod le veliko hrvaštvo, — Slovence je nazival za "planinske Hrvate". Veliki škof Strossmayer je bil seve pristajš jugoslovanske narodne in politične ideje.

V Srbiji je bilo zelo malo Jugoslovenstva. Politično so bili Srbi vedno Srbi in Vele-srbi in so se — z redkimi izjemami — prav malo brigali za ostale Jugoslovane; imeli so le male zveze s Srbi na Hrvaškem, v Vojvodini in Bosni. Črna gora je stala sama zase.

Ko se je pred več kot 30 leti mladina slovensko-hrvatska-srbska po vzgledu škofa Strossmayerja in drugih sicer redkih politikov začela vneti za duhovno ujedinenje Slovencev, Hrvatov in Srbov, je našla zelo malo odziva.

Konsekventna v svojem delu po duhovnem, političnem in narodnem jedinstvu je bila le — delavska soc.-demokratska stranka, ki je prirejala skupne kongrese v Ljubljani, Beogradu in celo — v Sofiji . . . ne sluteč, da pride l. 1918. do dejanske skupne države.

Dejstvo je, da Slovenci, Hrvatje in Srbi nismo bili na skupno državno življenje pripravljeni in da smo bili seve še manj pripravljeni za skupno narodno in politično življenje. Pogreška je bila, da se je težnje posameznikov in nekterih grup vzelo za — izvršena dejstva.

V zadnjih desetih letih smo v skupni državi mogli konstatirati, da se ni napravila niti ena skupna politična stranka za Srbe, Hrvate in Slovence in da so celo industrijalci in tzv. gospo-

darski krogi napravili za svoje interese le — skupno reprezentanco, organizacije pa so ostale v starem delokrogu in miljeju.

Tudi kulturnega skupnega foruma se ni konstituiralo. Jugoslovenska akademija znanosti v Zagrebu je ostala — zagrebška kot pred 50 leti, ko se je ustanovila. Srbska je ostala srbska akademija i.t.d.

Literarno so ostala središča Beograd, Zagreb, Ljubljana.

Edino v gledaliških so umetniki pomešani in sicer tako: da so Rusi in Slovenci po vseh gledaliških zastopani, Hrvatje in Srbi pa le — doma.

Banke? Srbske banke so le v Srbiji, hrvaške doma in po krajih, kjer ni še določena "interesna sfera". Slovenci gredo povsod v Bosno, v Vojvodino, v Dalmacijo na deželo, le v Beogradu in Zagrebu se ne more nobena filijala slovenskih bank ugnezditi, med tem ko so v Ljubljani, v Celju in Mariboru filijale hrvaških bank.

Tudi med izseljenci Srbi, Hrvati in Slovenci — kjer koli, ali v Ameriki ali v Avstraliji ali v Egiptu ali v Franciji — je isto. Ločeni so povsod. Edina izjema je J.S.Z. v Chicagu in S. N. P. J. v Chicagu, ki imata tudi Srbe in Hrvate za svoje člane.

Slovenska pevka (Lovšetova) ali pevec se obrne — naravno — le na rojake. Hrvaški posetnik iz starih krajev stori enako. Srbska umetnica Tajsiceva, ki te dni poje v U.S.A. seveda gre le k rojakom Srbom . . .

Meštrovic je — Hrvat tudi v U.S.A., Pupin pa Srb i.t.d. . . .

Duhovno smo zadaj pred dobo, ki nas je doletela. Če hočemo, da bo nam boljše, moramo biti pred vsem na jasnem: ali smo en narod ali trije, ali hočemo živeti v težnji, da se v en narod preuredimo.

Jugosl. soc. stranka je leta 1909. na tivolski konferenci v Ljubljani pod predsedstvom s. Antona Kristana konstatirala kot program Srbov, Hrvatov in Slovencev za bodoče dni tako-le:

"Kot deli velikega enotnega naroda stremimo, da se konstituiramo kot enoten narod ne glede na vse umetno napravljene državno-pravne in politične pregraje, želeči skupno nacionalno-avtonomno kulturno življenje kot svobodna enota v popolnoma demokratični konfederaciji narodov.

Jugoslovanska soc. dem. stranka smatra sedanje jugoslovanske narode le za elemente, ki naj ustvarjajo enoten narod . . ."

Če bi se to, kar so soc. dem. zaupniki l. 1909. v Ljubljani konstatirali, tudi vršilo, bili bi mi danes v vse drugačnem političnem in kulturnem obilježju.

Tako pa . . .

Koliko stanejo razne nezgode v dolarjih

Če računamo razne nezgode v industriji, požare, avtomobilske nezgode, nesreče doma, na ulici itd. v dolarjih, vidimo, da stanejo to deželo tri milijarde dve sto milijonov dolarjev vsako leto. Škoda, ki jo letno povzroči požar, znaša okrog \$550,000,000; avtomobilske nezgode \$8,000,000; industrialne nezgode \$1,000,000,000; razne nesreče doma in v javnih prostorih \$350,000.00; itd. Koliko teh nesreč je preprečljivih? W. H. Cameron od National Safety koncila, ki je sestavil statistiko o stroških nezgod, pravi, da večinoma vse. Največ avtomobilskih nesreč, požarov, industrialnih nezgod itd. se dogodi ali vsled površnosti, vsled nepaznosti, vsled pomankljivih varnostnih naprav in vsled drugih vzrokov, ki bi se jih lahko preprečilo.

Deset milijonov ljudi je v Zedinjenih državah ubitih ali pa poškodovanih v raznih nezgodah vsako leto. Če bi družba bila bolj pazljiva, če bi ljudje bolj protektirali druge in s tem sebe, bi bilo najmanj devet milijonov manj ubitih in poškodovanih na leto, in bilo bi stotisoče manj pohablencev kakor jih je. Tudi uvajanje smisla za varnost, bilo pri delu ali drugod, je naloga, ki jo bo res uspešno rešila šele socialistično urejena družba.

Stanovanjska kooperativa A. C. W. v New Yorku dela dobiček

Unija krojaških delavcev A.C.W. je v New Yorku organizirala kooperativo za gradnjo apartmentskih hiš, v katerih stanujejo člani unije, ki postanejo zaeno člani te zadruga. Dosedaj je zgrajenih šest modernih hiš s 303 stanovanji; vsako ima po več sob, ki so opremljena z vsemi modernimi pripomočki za udobnost stanovalcev. Ta zadruga je v prošlem poslovnem letu napravila \$9,227.00 dobička, in to po odbitku vseh upravnih stroškov, davkov, popravil in po odbitku depreciacije (zmanjšanja vrednosti). Zadruga je torej vseskozi uspela in bo v tem letu zgradila zopet nekaj hiš. Unija A.C.W. ima sedaj tri vrste zadrug: denarne (banke), stavbeno, oziroma stanovanjsko, in pa krojaško delavnico v Milwaukeeju. Poleg teh ima velike dvorane in razne druge ustanove. Od A.C.W. bi se druge unije lahko veliko učile. Če se bi potrudile, bi spoznale, da A.C.W. napreduje na vseh poljih svojih aktivnosti, ker ima velik del socialistično mislečega članstva in pa socialistično orientirano vodstvo.

Ako vam je naročnina na "Proletarca" potekla, ali ste jo že obnovili?

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Kaplan je seveda razumel vsako besedo in že vsaka beseda ga je moralno vrgla iz sobe.

To je bil res kritičen dan.

Zjutraj ga je bil vrgel škof po kuharičini želji iz priljubljene župnije, ki mu je bila takorekoč druga domovina, zvečer pa ga da zastopnik posvetne oblasti posaditi na tlak. Seveda, okrajni sodnik je bil v megli pivnega duha in ni več vedel, kaj dela; škof pa je vedno trdil, da je poln svetega duha in da zapoveduje le to, kar mu napoveduje sveti duh. V celi diecezi je bilo znano, da škof ne trpi nobenega ugovora in da zavrača vsako prošnjo, ki ni v skladu z njegovo voljo, strogo trdeč: Jaz imam svetega duha. Zato je mislil kaplan, da se sodniku morda odpusti lažje, kakor škofu. Kajti duh piva, ki je govoril iz sodnika, se nikoli ni delal nezmotljivega, škof pa je trdil, da je brez zmote. Že je kaplan vstal, da bi prostovoljno zapustil ta neprijazni kraj. Tedaj se je hlapec obrnil in z nesigurnim smehtanjem je pogledal objekt, ki je bil namenjen njegovim krepkim pestem. Metati mirne goste iz sobe, vendar ni bila njegova dolžnost, tudi če je zapovedal gospod sodnik.

"No, naprej, naprej, bedasti hribovnik!" je sodnik podžigal dvomljivca.

"Pograbi ga, še posebej ti plačam vrček piva," je finančar sekundiral sodniku.

Ali hlapec je sedaj s prijaznim licem pristopil h kaplanu.

"Vi ste kaplan iz Gospojne. Ali me ne poznate? Seveda, Vi me ne morete poznati, saj je bilo toliko ljudi na kupu, ko smo pokopali mojega ubogega brata. Veste, Miha iz žage v Gospojni je bil moj brat. Pri pogrebu sem Vas videl. Zamę je bilo zelo žalostno, da je moral moj brat tako zgodaj oditi v večnost. Ali Vaš lep govor, ki ste ga imeli nad grobom, me je vendar potolažil. Na to ne pozabim do smrti. Bog Vam plačaj!"

In s krepko roko, ki bi bila morala kaplana posaditi na ulico, si je hlapec obrisal solze iz oči.

Tako razveseljen mu je Hercog podal roko, kakor da je po dolgi ločitvi našel ljubega brata.

"Vi ste torej brat ubogega žagarskega Mihe? Gotovo imate nekoliko časa, da sedeva skupaj, pa se pogovoriva o Vašem bratu. Zunaj, v prvi sobi bo gotovo prostora, kajti semkaj midva ne spadava. Vaš vrček piva pa tudi dobite, pa Vam ga plačam jaz."

"Ne, ne, tega ne bo. Danes plačam vse jaz, toliko že imam. Saj sem Vam toliko dolžan za dobroto, ki ste jo izkazali mojemu bratu, da Vam ne morem poplačati, dokler sem živ."

Pri mizi inteligence je bilo tako tiho, da se je razumelo vsako besedico dvojice, ki je sedaj skupaj zapustila posebno sobo.

Pređ mizo okrajnega sodnika pa se je Hercog ustavil. Z jasnimi očmi je pogledal celo družbo in s fino ironijo, ki so jo očutili vsi, akoravno je razumevanje pivcev že močno pešalo, je dejal:

"Gospodje mi odpuste, da sem po pomoti prišel sem. Prihajam namreč s kmetov, s hribov, pa so mi

mestne razmere neznane in ne vem, kje je iskati omike in pristojnosti. Prvikrat sem se zmotil glede adrese. Čudim se le, da najdem oboje pri hlapcu, mesto pri vas. Odpustite torej tujcu, ki ni vedel tega. Pa — klanjam se." In s poklonom, ki je bil preglobok, da bi pomenjal samo uljudnost, je zapustil posebno sobo. Že je sodnik pograbil čašo, da bi polil kaplana, a roka mu je bila pretežka in tako je dobil finančar pivo na glavo in na uniformo.

"Far prokleti! Le počakaj, jutri te dam zapreti!"

"Tega ne odpustimo!"

"Kaj je dejal?"

"Da nimamo omike."

"In pristojnosti nimamo."

"Jutri ga zatožim zaradi žaljenja časti."

"Jaz tudi."

"Pa tudi jaz."

"Ali nimam prav, da se s farji ne more izhajati? Vedno kale mir."

"Vidi se, kako aroganten je."

"Miru ne bo, dokler ne bo uničena cela banda."

"In bedasti hribovci drže s farji. No, hlapec naj si le zapomni! Nikoli več ne pridem v gostilno, ako ga gostilničar ne zapodi že jutri."

"Vidi se, kako nevarni so farji. Kakor bi mignil, pa ga je že pridobil. Niti za sodček piva ga ne bi bil vrgel ven."

"Od hlapca se pač ne more zahtevati omike."

"Živio! Živela omika in napredek!"

"In gospod okrajni sodnik!"

Res je, Hercog je zatrl pokoj v tem krogu. Zabava ni mogla več oživetiti. Niti dovtipi vinskega agenta niso več vneli družbe, čeravno so vsi merili na farja. Žaljenje je bilo prehudo. Odrekati jim omiko in pristojnost, to je bilo nezaslišno, saj so vendar oboje vzeli v najem. Kje naj bi se iskalo omike in dostojnosti, če ne v posebni sobi pri "modri ščuki"? In tega arogantni far ni hotel verjeti?

Prej kakor ponavadi se je družba razšla. Kontrolor je celo pozabil plačati. Drug za drugim se je zmuzal skozi veliko sobo, v kateri je sedelo priprosto ljudstvo.

In tam je res sedel kaplan poleg hlapca med prosto sodrgo. A kako prijetno je bilo tam! Dninarji, kmetje, hlapci, celo potujoč rokodelski pomočnik, so se zbrali okoli popa, pa so ga skoraj pobožno poslušali. O čem je pač govoril? Gotovo o politiki? — Ne, razkladal jim je lepoto gorovja in pripovedoval jim je, kako je zadnjič splezal na hrib.

Že pred eno uro je natararica ugasnila luči v posebni sobi, zunaj v gostilniški izbi pa je še sedela vesela družba okrog tujega kaplana, ki ni imel niti pojma, kako je danes skalil mir mesteca.

Davno že je spal potujoči rokodelski pomočnik, ki mu je kaplan plačal dva vrčka piva, zunaj na slami v hlevu. Hercog pa je v mrzli tujini še vedno pričakoval spanca, ki oblaži bolečine.

XII.

Ali se je nihalo na veliki svetovni uri pomaknilo za las? Ali se je malo kazalce streslo, ko je označilo preskok iz devetnajstega v dvajseto stoletje? V teku večnosti ne pomeni stoletje toliko, kolikor tren trepalnice v človeškem življenju.

Okrog trideset let je preteklo, odkar smo zapustili kaplana Hercoga na njegovem žalostnem potovanju v gostilniški sobi "pri modri ščuki". Od tistega časa je moral često obesiti torbo na rame; ali gospojinske gore stoje še vedno tako čvrsto in so tako lepe, kakor

takrat, ko se je žalostnega srca poslovil od njih. Solnce se smeje tako prijazno nad skalami in tratami, nad planinami in senožeti, kakor da se ni z lepo dolino vred postaralo niti za sekundo.

Niti ena šipa na oknu kaplanske sobice v Gospojni se ni kljub mnogim viharjem razbila izza tistega časa in vendar je po vrsti šestindvajset kaplanov, veselih in žalostnih oči, gledalo skozi na pokopališče. Doli pa se je medtem odprlo tritisoč grobov in toliko se jih je zaprlo nad prebivalci osamljene doline in vendar se ni zemlja zvišala niti za prst.

Prilikavčki, ki so komaj videli čez šolsko klop, ko jim je kaplan Hercog tako lepo pripovedoval o dobrem Ablu in o hudem Kajnu, so se že povrnili iz vojašnice v domačijo in njih lastni otroci jim jahajo sedaj na kolenih. Dekletca, ki so takrat veselo plesala ringaraja, so že skoraj vsa prekoračila dobo, ko je ples tako lep; skrbi z lastnimi otroci in s hišnim gospodarstvom, delo na polju in v hlevu jim je zgodaj zarilo brazde v obraze. Samo potok skaklja še vedno veselo kakor nekdanj čez mlinška kolesa; njemu je dan kakor dan. V mlinu pa so žalostni dnevi zamenjali vesele.

Ne dolgo izza kaplanovega odhoda je priletela štorcklja čez plano mlinsko streho, pa je tam izgubila zalega, brcajočega fantka. Za sedemmesečno dete je bilo seveda nenavadno veliko in močno. Ali moralo je biti sedemmesečno dete, kajti mlinarjeva Cenka je svojemu možu po povratku od Marije Pomagaj, sklicevaje se na vse, kar je sveto, prisegla, da je čista in nedolžna, da ji ne obtežuje srca noben greh z Miho. Pobožna mlinarica se je celo tako poglobila v prakso svetega Ligvorija, s katero se je seznanila pri Mariji Pomagaj, da je svojemu možu lahko prisegla s čisto vestjo da je to samo njegov otrok. Po onem nauku je to lahko pošteno storila, kajti mislila si je: "Ta otrok je tvoj, ker sem ti ga darovala."

Ako imajo misli in želje nosne matere res kak upliv na otroka tedaj se mora iz tega dečka razviti izvrsten učitelj moralke svetega Ligvorija.

Močno so zopet grmeli topiči ko so nesli malega mlinskega princa v cerkev h krstu. Gospod župnik je krstil topot izjemoma sam. Saj je bila potem v gostilni krstna pojedina, ki je trajala še pozno po solnčnem zahodu.

In kaj lepo ime je dobil otrok pri krstu! Mlinar je seveda želel da bi se imenoval po njem Jožef ali mlinarica je hotela na vsak način naj se imenuje Avguštin. Saj je bil sveti Avguštin duhovnik, celo škof, ta deček pa je tudi moral postati duhovnik, kakor je obljubila na božji poti. In morda bo tudi še škof iz njega? Kdo bi vedel? Seveda je imela še drug vzrok, da je zahtevala ravno to ime; tega pa ni povedala možu. V življenju svetnikov je čitala, da je bil sveti Avguštin v svoji mladosti zaljubljen in velik grešnik, a se je pozneje tako spokoril, da je postal svetnik. To ji je bilo ravno prav. Ta otrok naj vzame njeno ljubimkanje z Miho nase, in s tem, da vstopi v duhovniški stan, izbriše materino krivico.

(Dalje priložnjč.)

Skrinja modrosti.

Na najnižji stopnji kulture je narodnostno sovraštvo najmočnejše. — (Goethe.)

"Radnik" o provizoričnih pravilih S. N. P. J.

Glasilo hrvatske komunistične sekcije "Radnik" se mnogo peča s SNPJ. Priobčuje editoriale in dopise, v katerih svari članstvo pred pogubno taktiko "birokratične S. P. mašine". Kmalu ko so bila razposlana društvom provizorična pravila, je zaplakal, da vsebujejo nov atentat na pravice članstva — da so avtokratična, sploh slaba in da pomenijo več moči "birokratični S. P. mašini" v glavnem odboru.

Provizorična pravila so bila torej za "Radnikove" urednike ter njegovega zastopnika C. B. zanič. Ali ko hitro so izvedeli, da se tudi večina glavnega odbora ne strinja z njimi, so spremenili ton in v številki z dne 13. feb. pravijo v uredniškem članku, da so provizorična pravila skorogotovo zelo dobra, ker je večina odbora proti njim.

"Dasi ne vemo," piše Radnik, "kakšne preuredbe priporoča odbor za pravila, sodimo po diskuziji in po dosedanjem birokratskem postopanju glavnega odbora napram članstvu in društvom . . . da je ta odbor vzel v roke škarje in pristriže peroti glavnemu odboru . . ."

Med drugim piše, da ker se mnogo govori in piše o iniciativi, referendumu in kontroli članstva, da je odbor za pravila skorogotovo te stvari zelo zavaroval proti "birokratstvu" in "samovladi" gl. odbora — toda izgleda, da pisec editoriala provizoričnih pravil še nima v rokah, ker dodaja: ". . . Ako so načrti za nova pravila take narave, da se uvede več demokracije, več svobode za članstvo in več pravic za društva in članne . . . tedaj je potrebno, da jih vsi člani pozdravijo in na podlagi tega volijo delegate . . ."

Članek poziva članstvo v boj proti naraščajoči reakciji in birokraciji v glavnem uradu in odboru ter dela vtis, da so nova pravila izhod "iz avtokracije, ki je sedaj na krmilu v SNPJ."

"Radnikovi ljudje slabo poznalo situacijo v SNPJ. in ne vedo, pri čem da so. Njihovo sovraštvo do socialistov pa je tolikšno, da bi bili celo pripravljene pozdraviti vsak reakcionaren načrt, če bi vedeli, da dobe vodstvo nad SNPJ. reakcionarji, pa bili tisti, ki "hodijo k maši", ali oni, ki so napredni samo zato, ker "ne hodijo" (k maši).

Chicago z okolico ima 4,500,000 prebivalcev

Glasom statističnega pregleda, ki ga je izdala čikaška trgovska komora, ima Chicago sedaj 3,215,000 prebivalcev, okraj Cook, v katerem je Chicago in bližnja okolica ter predmestja, 3,828,000, Chicago z okolico v okrožju 35 milj od glavnega mestnega dela (loop) pa ima nad 4,500,000 prebivalcev. V slednje označenem teritoriju so tudi mesta Waukegan, Ill., Gary, Ind. in Joliet, Ill.

Izmed čikaških predmestij, ki so samostojne občine, dasi se "drže" Chicago, imajo prebivalcev: Cicero, 70,000; Evanston, 66,500; Berwyn, 47,000; Oak Park, 68,000, ostali kraji v bližnji čikaški okolici pa imajo od dva do petnajst tisoč prebivalcev. V Cicero in Berwynu dominirajo Čehi, ki imajo skoro vse važnejše politične urade. V teh dveh predmestjih živi tudi mnogo Slovencev.

VPRAŠANJE OBLIKE "PROLETARCA".

VPRASHANJE OBLIKE "PROLETARCA", ki se rešuje že na štirih zborih JSZ. od leta 1923 dalje, je še vedno "nerešeno". Glasovi, ki predlagajo ali priporočajo spremembo listove forme iz revije v časnik, nočejo utihniti. Glavni argument je, da bo potem agitacija za njegovo širjenje olajšana in uspešnejša, kajti oblika revije med našim ljudstvom po zadržanju teh ni priljubljena. Na drugi strani zatrjujejo, da oblika ni vzrok, kajti agitacija je zato težka, ker je Proletarec socialističen list. V prilog revije se navaja, da jo je lažje hraniti, da tvori tako, kakor je sedaj urejevana, dober pregled naših aktivnosti na političnem, kulturnem in gospodarskem polju, katerega ima vsakdo ob vsaki priliki pred seboj. Na vsakem zboru od omenjenega leta dalje je po razpravi prodril predlog, da oblika revije ostane. In opozicija, četudi se je uklonila sklepu večine, je vztrajala naprej pri trditvi, da je sprememba oblike iz revije v časnik iz agitacijskih razlogov potrebna.

Klub št. 27 JSZ. v Clevelandu je na svoji seji meseca novembra po daljši razpravi sklenil predlagati eksekutivi, naj to vprašanje spravi zopet na površje, v prilog spremembe pa navaja:

Zmanjšanje stroškov, ako se revija ukine in začne Proletarec izhajati na štirih straneh v obsegu dnevnika "Prosvete". Po njihovem zadržanju ima Proletarčevih 20 strani nekoliko manj tiskanega prostora kot pa štiri strani Prosvete, torej bi vzeli za bazo v novi obliki štiri strani. Izdatki glasom argumentov, ki jih navaja klub št. 27, bi bili za tisk po spremembi za okrog \$25 manjši na teden kot so sedaj, in naglašala, da bi se prihranilo okrog \$100 mesečno.

To pismo kluba št. 27 je bilo predloženo seji eksekutive JSZ. dne 30. novembra prošlo leto, ki je sklenila, naj se upravnik lista obrne glede cen na razne tiskarne ter potem o rezultatu poroča prihodnji seji. Ker je pa bil zelo zaposlen, največ z razpošiljanjem koledarja in z računi, teh podatkov ni mogel dobiti takoj, toda sedaj so tukaj in cene so navedene v tem članku. Konferenca JSZ. tekem decembra in januarja so razen ene vse zaključile, da so za spremembo, za motiv pa so navajale argument, da bo nova forma, kakor zatrjuje klub št. 27, cenejša. In pri tem so se ponavljala zadržanja, da bo boljše za našo agitacijo, ako spremembo čimprej izvršimo.

POTREBNO IN V INTERESU LISTA JE, da se definitivno odločimo: Ali naj se oblika **SPREMENI** v časnik, ali naj **OSTANE** revija.

1. Če se odločimo za obliko časopisa, je treba upoštevati, da bi šlo na štiri strani nove oblike **MANJ GRADIVA**, kakor ga gre sedaj na 20. Če pa damo listu 6 sedem-kolonskih strani, namesto štiri, bo prilično **POVEČAN**. In toliko bi jih moral imeti, če hoče sproti priobčevati vse nujno gradivo, ki se mu nabira.

2. Cena za tisk in papir v sedanji obliki za regularno število izvodov na 20 straneh je \$114 na teden. Kadar je list povečan osem strani, je stalo nad \$50 več za številko. Za cene v novi obliki na 4., 6. in 8. straneh, stran sedem kolon, smo se obrnili na pet tiskaren, katerih tukaj ne bomo imenovali po imenih, pač pa s številkami: prva, druga etc. Imena bodo v zapisniku seje eksekutive JSZ., odnosno upravnega odbora. Ponudbe so navedene po vrsti od najvišje do najnižje, kakor slede:

Tiskarna	4 strani	6 strani	8 strani
Prva	\$115.00	\$190.00	\$245.00
Druga	92.00	145.00	185.00
Tretja	85.00	120.00	140.00
Četrta	75.00	105.00	130.00
Peta	65.00	90.00

Četrta računa od vsake spremembe v naslovniku 4c, med tem ko druge to delo že vključujejo v navedenih cenah. Izmed vseh je prva najvišja. To je znana češka tiskarna in izgleda, da ji je vseeno, če naše delo dobi ali ne, kajti v teh cenah ne konkurira. Postrežba ni povsod enaka. Ene tiskarne so moderno opremljene, imajo prvovrstno osebje, druge so male delavnice, ki imajo večinoma slabše, manj zanesljive delavce in slabo opremo. Dobrim konkurirajo z nižjimi cenami, toda postrežba v njih je mnogo slabša. V enih delajo samo najeti ljudje, plačani po najvišji unijski lestvici, v drugih, ki so sicer lahko tudi unijske, delajo poleg par najetih tiskarjev tudi lastniki. Količkor jim ostane od sprejetega dela za plačo, toliko jo imajo. To se nam je zdelo potrebno navesti v svrhu, da bodo te razlike v cenah lažje umljive.

V slučaju, da se izrečete za spremembo, bi seveda prišla v poštev ena tiskarna z nižjimi cenami, katero že bi smatral upravni odbor za naše potrebe, oziraje se na cene, za najbolj sprejemljivo.

3. Ako klubi in naročniki spremembo odobro, bi bilo po mnenju urednika najbolje, da dobi novo obliko takoj v začetku aprila. Zato na klube in na naročnike apeliramo, da pošljejo upravi lista svoja mnenja ko hitro mogoče. Klubi dobe tudi posebno pismo iz upravnistva.

4. Za spremembo naj se upošteva list najmanj šestih strani, kajti štiri ne bi nikakor zadostovale. V sedanji obliki je gradivo zelo stlačeno, med tem ko bi morali v obliki časopisja porabiti precej več prostora za naslove in rabili bi za dopise in nekatere članke večje črke kakor sedaj.

5. Priznamo, da je list v obliki časnika lažje propagandističen kot v obliki revije, in to radi naslovov, ki apelirajo na oči ter vzbujajo pozornost. Ako ste za spremembo, ali ste tudi pripravljeni povečati agitacijo za razširjenje lista? Forma sama na sebi namreč ne pridobiva naročnikov, pa bila taka ali taka.

6. Ali ste v onih naselbinah, kjer Proletarec še ni razširjen, pripravljeni naročiti po nekaj izvodov tedensko za razdajo? Cena listu v agitacijske svrhe od deset naprej bi bila 2c izvod. Koliko ste jih pri volji naročiti vsaki teden, da jih razdaste in na ta način seznanite nenaročnike s Proletarcem? Deset izvodov bi dobivali v svrhu agitacije za 20c, 50 izvodov za \$1 vsak teden itd.

7. Zadnja stran bi bila angleška. Ali imate k temu kake sugestije? Ali bi lahko dobili koga med mladino, ki bi agitiral za naročnike med tu rojenimi in priseljenimi Slovenci?

Konferenci JSZ. v Girardu in Bridgeportu sta se že izrekli za spremembo. Konferenca v West Allisu je sklenila, da počaka z zaključkom, dokler se ne objavi številka, iz katerih bo razvidno, kakšne so razlike v cenah. Cene so sedaj tu navedene. Glasom sklepov, ki jih pošljejo klubi, in po željah večine naročnikov, bo potem sklepal upravni odbor in pa eksekutiva JSZ. tako, **KAKOR BO NAJBOLJE V INTERESU LISTA**. Od klubov in agitatorjev pa pričakujemo, da dvignejo agitacijo za list na čimvišjo stopnjo, in da začno z delom takoj.

Resnim in pametnim za smeh in kratek čas.

“Slovenci so najsposobnejši del v državi”

“Slovenci smo kulturni narod!” To se tako lepo glasi, da ta stavek zelo pogosto ponavljamo. Včasih, ko smo bili skromnejši, smo se hvalili: “Slovenci smo za Čehi najkulturnejši slovanski narod.” Sedaj niti s prvim rekomb ne bomo več zadovoljni, kajti njegovo veličanstvo kralj Aleksander je imenoval Slovence za poslanika v Washingtonu, kar je jasen, neizpodbit dokaz, “da smo Slovenci najnaprednejši, najkulturnejši in najsposobnejši del v Jugoslaviji”. Da je to res, priča “Amerikanski Slovenec”, ki je dne 7. feb. priobčil sledečo vest “iz Ljubljane” (torej je dobil “izviren telegram”):

LJUBLJANA, 5. FEBR. — Jugoslovanski kralj Aleksander je podpisal dekret, s katerim je imenovan Slovenec Leonid Pitamic, univerzitetni profesor v Ljubljani za jugoslovanskega poslanika za Združene države.

S tem, da je kralj imenoval Slovence za tako prominentno poslaniško mesto, kakor je v Washingtonu v Združenih državah, je jasno, da Beograd smatra Slovence za najsposobnejši del v državi.

Dr. Korošec se je kot zadnji ministerski predsednik pred preobratom pokazal za spretnega državnika. V najkritičnejših trenutkih je prevozil z državo preko notranjih in zunanjih viharjev. Slovenci so se pokazali zlasti v njegovem času velike, ki so pripravljene vsikdar ščititi državo in delati za isto.

Ameriški Slovenci profesorju Leonidu Pitamic najiskreneje čestitamo na imenovanju za poslanika v Washingtonu in mu že v naprej kličemo: dobrodošel in pozdravljen!

Iz Ljubljane prav gotovo niso poslali take spakdranosti, in končno, kako morejo iz Ljubljane čestitati na način, kot se glasi zaključni stavek citiranega poročila? Škribant pri “A. S.” je torej zelo neroden prepisovalec vesti, ker sproti pozabi kaj je v prejšnji vrstici napisal.

Dasi je predpust minil, je dobro o takih rečeh nekoliko po predpustno razpravljati. Škribant je zelo vesel, ker je dobil poslaniško mesto v Washingtonu enkrat tudi Slovenec. Ko bo on odpoklican, pa pride na njegovo mesto zopet Srb ali Hrvat, na kako drugo pa bo imenovan Slovenec. V tem ni torej nič tako posebnega. Sicer pa so narodnosti odpravljene, kajti njegovo veličanstvo kralj je s posebnim dekretom odločil, da odslej ne sme biti v Jugoslaviji nič več plemenskih strank in organizacij, pa je bila razpuščena vsled tega Koroščeva Slovenska ljudska stranka kot državi “škodljiva” organizacija, in razpuščena je bila klerikalna telovadska organizacija “Orel”, ker je ustanovljena na verski in plemenski bazi, ki je po kraljevem mnenju državi škodljiva. Če so Slovenci res tako pripravljene vsikdar “ščititi” državo kakor trdi škribant, čemu pa jim je kralj razpustil stranko, ki je vladala nad njimi skoro od početka političnega življenja Slovencev pa do kraljeve zapovedi?

Škribant pravi, da se je dr. Korošec v času ko je

bil ministerski predsednik izkazal za sposobnega državnika, ki je v najkritičnejših trenutkih prevozil z državo preko notranjih in zunanjih viharjev. Is that so? Noben list na svetu ni napisal take trditve, in ker jo je napisal frančiškanski dnevnik vzlic temu, to le dokazuje, kako nizko cenil mentaliteto svojih čitateljev. Če bi bil dr. Korošec svojo ministrsko šajtrgo tako varno fural, čemu pa ga je nasledil general? Čemu je kralj v svoji proklamaciji konstatiral, da vsled zavoženosti državne politike s parlamentarno vlado ne more več dalje? Ves svet je pod vtisom, da je zavoženost v Jugoslaviji prišla na vrhunec ravno v dobi, ko je bil dr. Korošec notranji minister in potem še ministerski predsednik.

Furman, ki vozi tako da zafura, ni dober voznik, in če mu potem razpuste še stranko, ki je bila ena najboljših organiziranih v vsi državi, tudi ni nikak poklon.

Še na nekaj je pozabil škribant. Njegovo veličanstvo gotovo misli, da so Slovenci ne le najbolj kulturni, ampak tudi najboljši železničarji, pa je imenoval duhovnika dr. Korošca za železniškega ministra. Iz tega sledi, da se je pri “prevažanju države preko notranjih in zunanjih viharjev” zelo vsposobil za “ajzenponarja” — postal je torej transportni veščak!

Yes sir, “Slovenci smo smatrani za najsposobnejši del v državi”. Ampak vprašajte Hrvata Mačka in Srba Pribičevića, ali pa magari Davidoviča, ali pa poglejte v italijanske, nemške, rumunske, angleške in druge liste, pa boste videli, da ne smatrajo nikogar v Jugoslaviji za “sposoben del”. Kraljeva proklamacija potrjuje pravilnost njihovega “smatranja”.

V TEJ IN PRIHODNJI ŠTEVILKI

Koliko ljudje vedo? Thomas A. Edison pravi, da čisto malo. Čitajte članek na prvi strani, nadalje članek o “justici” med zločinskimi krogi v Chicagu, in o mnenjih med katoličani o pogodbi med Mussolinijem in papežem.

Ali smo Slovenci, Hrvatje in Srbi en narod? O tem vprašanju razmotriva eden naših ljubljanskih sotrudnikov.

“Vprašanje oblike Proletarca” je članek na 6. strani, na katerega čitatelje posebno opozarjamo, kajti želja uprave je, da se ga reši tako, da oblika ne bo več vprašanje. Tudi članek na platnicah se peča z istim predmetom.

Frank Barbič opisuje zadevo, ki je prišla na javno pozornico v Collinwoodu in izvira iz časov, ko se je nekaj collinwoodskih rojakov izselilo v Rusijo.

Vinko Coff bo v prihodnji številki podal svojo sodbo o “Dokumentu sramote” in o “krožku” ter “kikarjih”.

Ali smo “Slovenci najsposobnejši del v državi”? “A. S.” zatrjuje, da smo, in v koloni za smeh in kratek čas se to domnevo podrobno analizira.

Čitajte Proletarca, in ko končate, ga izročite drugim, ki še niso naročniki, da store isto in se s časoma nanj naroče.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

VAŽNA SEJA KLUBA ŠT. 1 V PETEK 22. FEBRUARJA.

CHICAGO, ILL.—V petek 22. februarja ob 8. zvečer se vrši redna seja kluba št. 1, na kateri bomo čuli razna poročila odsekov, in ob enem bomo na podlagi pisma iz urada glavnega tajnika sklepali o predlogu kluba št. 27 za spremenitev oblike Proletarca.

Po izčrpanem dnevnem redu bodo podali kratke referate v angleščini naši mladi člani in somišljeniki John Rak, Oscar Godina in John Kopach.

Povabite na to sejo tudi nečlane. Diskuzijo o predmetih, o katerih bodo govorili omenjeni trije, bo vodil Donald J. Lotrich. Udeležite se jo lahko vsi v slovenskem ali angleškem jeziku.

Prosimo vse tiste, ki še niso napravili obračuna za poslano jim vstopnico, da to store na tej seji, kajti to je potrebno vsled boljšega reda, in pa tudi zato, da ima tajnik za sejo čimprej popolne račune.—P. O.

ČE HOČEMO, DA DOBO SEJE ŽIVAHNE, SE JIH MORAMO UDELEŽEVATI IN PRIPOMOČI DO ŽIVAHNOSTI.

CLEVELAND, O. — Ni moj namen opisovati delavske razmere, in ne društvenih ter drugih aktivnosti ali mrtvila. Te vrste so namenjene v prvi vrsti članstvu kluba št. 27. Drugi pa naj sodijo in črpajo kar je dobrega, slabo pa naj nadomestijo z boljšim, da bo koristilo celoti. Če bom v besedah nekoliko strog, imam pač vzrok.

Sedaj pa k stvari. Vprašanje: Čemu nam je glasilo "Proletarec"? Mar ne zato, da ga čifamo? Naš klub ima v vsaki številki naznanilo, kedaj se vrše seja. Izgovor, "nisem vedel, kedaj so seja", torej ne drži, je ničev in nedopustljiv. Kaj je vzrok, da so seja slabo obiskane, ko je vendar dolžnost vsakega člana, da se jih udeležuje? Čemu so seja kluba in delavskih organizacij v splošnem, če ne zato, da se jih udeležujemo ter razpravljamo o položaju, razmotrivamo o problemih ter sklepamo o svojem delu! Seja delavskih organizacij so šola, in nam v prid je, da jih napravimo za čimboljšo šolo. Ako bomo znali napredovati v tem, bomo znali delati tudi kulturno v delavskem smislu.

Koliko storimo za agitacijo? Koliko dobimo novih članov, koliko novih naročnikov na strankine liste? Ako ne vršimo ta dela v zadostni meri, kje je krivda? Ako niso seja tako živahne kot bi morale biti, kje tiči vzrok? Mar ni temu kriva mlačnost članstva napram sejam? Le priznajmo, da je tako in se zavzemimo, da te hibe odpravimo. Prihajajmo na seja, sodelujmo v diskuzijah, zavzemimo se, da postanemo aktivnejši, in ne prezirimo ničesar, o čemur bi bilo potrebno razpravljati. To bo dalo sejam ter klubu potrebno živahnost, brez katere ni napredka.

Pri nas mora držati socialistični princip in znanje. Ne smemo se izgovarjati na brezbriznost mase, češ, da je nedostopna našim naukom. Dolžnost naša je, da jo vedno opozarjamo, da s svojo indiferentnostjo delajo slabo sebi in svojemu bližnjemu.

Sodrug! in sodruginje! Princip socializma je lep,

s kakršnim se ne more ponašati nobena druga stranka. Tudi naše naloge so lepe. Poudarjam: Seja našega kluba se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 8. zvečer ter vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne. Pridite vsi na prihodnjo sejo in privedite, komur mogoče, prijatelje in znance, da se nam pridružijo. Pridobivajte glasilom stranke nove naročnike. Otrsite se mlačnosti. V letu 1929 naj bo naše geslo: "Iz kluba št. 27 moramo zgraditi postojanko, ki bo ena najjačjih v stranki in največja v JSZ."

Pomnite, da tega nisem napisal iz slabih namenov ali da bi koga žalil. Nasprotno, kajti želim več medsebojnega razumevanja in več dela za socializem!

Končno vas opozorim na veselico, ki jo priredi naš klub v soboto večer 23. februarja v SND. Udeležite se je vsi ter povabite prijatelje in znance, da se bomo skupno zabavali, in ob enem podkrepili klubovo blagajno, kajti klub potrebuje za svoje aktivnosti ne samo delavnih članov in članic, nego tudi gmotna sredstva.

Louis Zorko, tajnik.

VESTI IZ VZHODNEGA OHIJA.

Klub JSZ. v Blaine obnovljen z 12. člani. — Skupna prireditev kluba JSZ. in društ. SSPZ. Važnost prihodnje konference. — Zanimanje za pravila SNPJ. — Predloga za starostno zavarovanje v ohijski zbornici.

Od časa, ko je bil priobčen moj prejšnji dopis, so se delavske razmere v tem okraju zelo poslabšale, dasi niso bile že dolgo ugodne. Večina rogov še vedno počiva, drugi pa obratujejo komaj polovico časa. Nedavno so ustavili polovico obrata v bližnji jeklarni, kar je že itak veliko število brezposelnih še bolj povečalo.

V tukajšnjih društvih SNPJ. vlada za bodočo konvencijo SNPJ. veliko zanimanje. Članstvo društ. št. 13 SNPJ. v Bridgeportu se pridno udeležuje razprav o pravilih. Večina je zoper osnutek sprememb, kakor jih je predložil odbor za pravila.

Dne 10. feb. je bil podpisani navzoč na reorganizacijski seji kluba JSZ. v Blaine, O. Med navzočimi je vladala lepa harmonija, in obnovljeni klub obeta, da bo spet med aktivnimi. Pristopilo je šest prejšnjih in šest novih članov in članic. V odbor so izvoljeni, Mike Smrdel, tajnik-blagajnik; L. Androjna in Anton Bradley, organizatorja; Nick Glagovšek, zapisnikar. Seja kluba bodo vsako drugo nedeljo popoldne pri sodrugu Jos. Shumerju. Dobro razpoloženje za našo stvar na tej seji je bilo tolikšno, da je napredek klubu zagotovljen. V odboru ima razumne, delovne člane, katerim naloge in delo socialistične stranke ni nepoznana stvar.

Sodrug! na Blaine, sedaj pa z akcijo naprej! Drug z drugim, roka v roki, bomo napredovali v borbi za delavska prava in pokazali nasprotnikom soc. stranke, da nobene zapreke ne ustavijo našega dela.

Klub št. 11 na Bridgeportu je poslednje čase manj živahen kakor je bil. Je nekam na oddihu. Ker počitek za delavsko organizacijo ni dober, bomo morali poskrbeti, da se povrne vanj staro življenje. Apeliram na člane, da se redno in polnoštevilno udeležujejo seji kluba in sodelujejo pri njegovem delu.

Sklenjeno je bilo, da priredimo prihodnjo igro in veselico skupno z društvom SSPZ. Pridite gotovo na prihodnjo sejo, da ukrenemo vse potrebno.

Ker prihodnja konferenca ni več daleč, je dobro, da razpravljamo in sklepamo tudi o nji. Lepo bi bilo, če bomo na nji imeli že nekaj mladine med seboj. Če hočemo resno, bomo ta cilj do tedaj dosegli, toda potruditi se morajo vsi klubi v vzhodnem Ohiju.

Pred ohijsko zakonodajo je predloga za starostno zavarovanje, ki pride v kratkem na razpravo pred poslance. Ker zastopniki niso socialisti in program demokratske ali republikanske stranke ne zahteva, da bi morali delati za socialno zakonodajo, je potrebno, da se napravi nanje dovolj močan pritisk, kajti le s tem jih bomo pridobili, da bodo glasovali za predlogo. Društva, klubi in posamezniki naj se obrnejo na poslance svojega okraja in jim pismeno, ali pa z deputacijami izrazijo svojo željo, oziroma zahtevo. Še najlaglja pot je pismena. Druš. št. 13 SNPJ. je izreklo svojo željo Willard Piperju, ki je poslanec okraja Belmont, in je odgovoril, da je predlogi za starostno zavarovanje naklonjen. Upamo, da bo besedo držal. Ker je stvar nujna in za delavstvo življenskega pomena, ne odlašajte z akcijo. — *Jos. Snoy.*

RAZNO IZ COLLINWOODA.

Dolg, darilo, bankrot in drugo. — Slovenski izseljenci iz Collinwooda po povrnitvi iz Rusije. — Afera s posojilom, in kako je postala javna zadeva.

COLLINWOOD, O.—V "Enakopravnosti" z dne 8. in 9. februarja piše John Gorjanc o zadevi posojila F. Rupniku in izselitve v sovjetsko Rusijo. V Proletarcu z dne 14. februarja je o tem pisal Vid Jančič. Za javnost je ta afera postala javna ko je bila predložena občnemu zboru delničarjev SDD. dne 17. januarja t. l., o kateri je potem poročala "Enakopravnost".

Ker so radi takozvanih "collinwoodskih sporov" čitatelji tega lista imeli pred seboj že več člankov in poročil in tudi izčrpnke iz takozvanega "Dokumenta sramote", jih bo zanimala tudi zadeva, ali če hočete afera, o kateri bom pisal v tem dopisu. Z afero, ki jo je spravil na površje Joe Pezdirc, ta sicer nima nikake zveze, toda vendar pokazuje, da so za spore, nesoglasja in za napetost lahko mnogi in različni vzroki.

Prav dobro se še spominjam poslovnega večera meseca junija leta 1924, na katerem je bila zbrana večja družba, ki se je poslavljala od štirih slovenskih komunistov in njihovih družin, ki so se odpravljali v Rusijo, kjer bi se naselili v odkazani komuni. Seveda sem bil prisoten. Vsi štirje so bili v istem društvu kot jaz. Bili so to John Gorjanc, Fr. Rupnik, F. Mihelič in Fr. Fende. Pripravljali so se na pot prepričani, da pridejo v deželo, kjer bodo sodružno ravnali z njimi in jih sprejeli z navdušenjem. V svojem lastnem navdušenju niso računali na silne težkoče, ki nastanejo v vsaki deželi po preobratu, in niso računali, da preobrat sam na sebi ne spremeni naturo ljudi—tistih širokih množic, ki tvorijo prebivalstvo sovjetske Rusije ali katerekoli dežele na svetu.

V tej skupini mi je bilo žal Miheliča, ki je bil še neizkušen; v vrvenju, ki je vladalo tedaj, se je dobro oprijel radikalnih nauk in vzljubil novo Rusijo ter je gledal njen razvoj s svojimi očmi tako kakor si ga je želel in predstavljal. Bilo mi je žal tudi njegove žene in njunega okrog leto starega otroka, kajti pot pio-

nirjev v dobi socialnih potresov je težka. John Gorjanc, ki je bil tudi v tej skupini, je jako simpatičen človek. Z njim se lahko pogovarjaš ali razpravljaš o čemurkoli in če bi človek mogel, bi jih prepričal: Ljudje, slika ni taka, kakor jo gledate iz daljine. Ne bo vam ugajala, ne boste prišli na boljše. Bili so eni, med njimi podpisani, ki so tedaj izražali svoje pomisleke in svarila, toda odločili so se in sklep izvršili. V Collinwoodu je bilo komunistično gibanje med Slovenci takrat moralno na vrhuncu. Prihajali so sem slovenski in angleški komunistični agitatorji; med slovenskimi je bil neki Papa, in pa Chas. Novak, od angleških pa so prihajali največ zastopniki "Prijeteljev sovjetske Rusije" in vsi ti so kmalu ustvarili potrebno navdušenje, razpoloženje ter vero. Slovenci so bili organizirani v komunističnem klubu št. 28, in ker so čuli toliko lepega o Rusiji, kakor katoličan o nebesih, so si jo predstavljali za deželo, kjer vlada za delavca največja svoboda in se jim godi dobro. Te vrste agitacija je Rusiji in njeni revoluciji več škodovala nego koristila in socialisti smo to vedno naglašali.

Poleg omenjenih sta nameravala odpotovati z njimi tudi J. Ivančič, J. Rosinovič in Joe Perko, a so se premislili in ostali v Collinwoodu. John Gorjanc in F. Fende sta bila državljana in sta se pri odhodu pripravila tudi za povratek—v slučaju, da se jim tam ne bi dopadlo, dočim ostala dva nista bila državljana. Ako sta tudi napravila pred odhodom kake korake za morebitni povratek, mi ni znano. Sedaj so vsi štirje mrazje. Gorjanc in Fende sta se povrnila čez nekaj mesecev, ostala dva pa je vzelo dalj časa.

To je bilo potrebno opisati v razumevanje epizode, ki se je odigrala na občnem zboru delničarjev Slov. delavskega doma dne 17. januarja 1929.

Vsakdo, ki se je tedaj priglasil za izselitev v Rusijo, je moral dati gotovo garancijo v denarju, ki bi imela biti, oziroma je bila smatrana za članarino. Znašala je \$800 za vsakega omenjenih. Poslali so za pet družin štiri tisoč dolarjev. Pozneje se je Perko premislil in ostale so še štiri družine, ki so bile pripravljene oditi. Frank Mihelič in Frank Rupnik nista imela dovolj denarja, zato sta zanju založila Gorjanc in Fende. V svojem navdušenju, ko so poslušali o prisrčnih sprejemih, o rdečih paradah in o nagli obnovi konstruktivnega dela v deželi, morda nista mislila pri tem posojilu na trgovsko transakcijo — kajti saj se vendar izselijo iz kapitalistične Amerike, tam pa je kapitalistični sistem odpravljen. Ženske so bile bolj previdne. Če nekaj posodiš, je to pač posojilo in je treba dolžno listino, kajti kdo ve, morda se kedaj povrnejo in tolikšna vsota že nekaj pomeni. Tako so sklepale in F. Mihelič je izjavil, da je ob morebitni povrnitvi pripravljen dolg plačati, in glasom prič je storil isto tudi F. Rupnik.

Po povrnitvi so si poiskali delo kjer ga je mogel kdo dobiti. Ali "dobrih" časov ni bilo več, ko se je delalo povsod in zaslužilo, in Fende je prišel v stiske za denar. Opomnil je F. Rupnika, da naj mu povrne. Ta ga je odvrnil, da naj pride drugič in tako se je to ponavljalo. Ko pa je Rupnik kupil avto, si je Fende mislil, da če hoče kaj iztirjati, bo moral vzeti druge korake. Začel je sodno postopati, in sodišče je odločilo, da mora F. Rupnik (ki je hišnik Slov. del. doma) plačati dolg, in sicer vsaki mesec \$16. Fende je dobil samo en obrok, in sicer septembra 1928. F. Rupnik je potem podvzel legalne korake na zveznem sodišču, kjer se je proglasil bankrotiran, in na ta način se je

izognil obveznosti plačati dolg svojemu bivšemu prijatelju in sodrugu. Nedavno se je tukaj razpravljalo o prijateljstvu, kaj vse bi moral prijatelj storiti za prijatelja. Boljše bi se glasilo, kaj ne bi smel storiti.

Naravno, da je to "bankrotiranje" bilo neke vrste "senzacija" in Fende ga ni vzel enostavno na znanje. Zavedal se je, da je delal težko za tisti denar, ki so ga porabili za pot v Rusijo in tudi družino je imel večjo kakor Rupnik. Jezilo ga je, da bi ga kdo hotel kar takele ukaniti za vsoto \$600. Pa si je mislil: Sodišče mu je ukazalo dolg poravnati, in da je temu izbegnil, je bankrotiral. Se bom pa obrnil na občni zbor delničarjev SDD., kajti Rupnik ima zaslužek pri domu, pa bodo nanj moralno vplivali, da vrne kar je obljubil.

Radi tega pisma je bilo na seji precej hrupa. "Taka pisma ne spadajo ne sejo". Drugi so zatrjevali, da je to oseben boj, nič drugega, "in mi se ne smemo pečati z njim". A so se pečali vseeno, ker se take afere razvijajo navadno do skrajnosti in se jim ni mogoče ogniti. Nekateri so bili toliko glasni, da je moral predsednik seje Matt Petrovich proglasiti petminutni odmor v pomirjenje duhov — in Matt je najspretnejši predsednik, kar nas je v Collinwoodu. F. Rupnik je potem pojasnjeval, da tista vsota ni bila in ni dolg, ker mu je bila podarjena, dolžno pismo pa so napravili, da potolažijo ženske, ki še niso bile toliko navdušene in revolucionarne, da bi mogle, to delitev ali kakor jo že hočemo imenovati zapopadle. Na povrnitev—je rekel Rupnik—niti mislili nismo. On je torej navzoče prepričeval, da o kakem dolgu med njimi ni bilo govora. Pomagala sta z denarjem tista dva, ki sta ga imela, onim dvema, ki ga nista imela zadosti. Tam pa denar tako ne bo potreben—saj je delavec z vsem preskrbljen, torej čemu bi govorili o povračilu. Naj govori naprej John Gorjanc, ki piše v "E." z dne 8. feb., da mu je žal, ker je to zadeva prišla v javnost, toda ker je tukaj, se čuti dolžnega pojasniti jo. Med drugim piše:

"... Smatram, da ta zadeva ne spada v javnost, ker je osebnega značaja, in tudi na delniško sejo SDD. ne bi smela priti, ker pa je bilo v Enakopravnosti poročano napačno, me kot prizadetega veže dolžnost se oglasiti in povedati resnico.

F. Rupnik povdarja v svojem zagovoru, da ni resnica kot stoji v pismu (F. Fendeta), in da mu Fende ni posodil, pač pa podaril. Povedal je, da za potovanje v Rusijo ni imel dovolj denarja na razpolago, izrazila pa sta se, da mu ona dva posodita brez povračila, ker bodo skupaj kot ena družina in v povrnitev ni govora (pripomba: če ostanemo v Rusiji). Pod tem pogojem je bil seveda pripravljen potovati in podpisati dolžno pismo, katerega mu je Fende predložil v tolažbo njegovih soprog, ki je protestirala. Dal je v skupno blagajno \$500.00, za transportacijo pa sta plačala Fende in Gorjanc, kot že rečeno pod pogojem, katerega sta sama stavila, da jima ni ničesar dolžan. To sta večkrat povdarjala v Rusiji. Sedaj pa prihaja na dan, da mu vrnem popolno vsoto, o prejšnji naši pogodbi je pa zamolčal. Jaz bi ne šel v Rusijo, ako bi me ne bila na ta način speljala.

To je bil Rupnikov zagovor, ki je zlagan od prve do zadnje besede. Do tedaj sva bila še v prijateljskem stanju in sem ga imel za moža in poštenjaka—ta laž se mi pa gabi in zato hočem napisati, kako se je cela afera odigrala, da bo slišala javnost obe plati zvo— in potem naj pa sodi.

(Konec prihodnjč.)

SLOVENSKA ZADRUGA V WAUKEGANU IN DRUGO.

WAUKEGAN, ILL. — Maškarada Slov. narodnega doma v soboto 9. feb. je bila za dom velik uspeh. Zabave je bilo mnogo, kajti okrog 100 mask je skrbelo, da se ni bilo nikomur treba držati na jok.

V nedeljo 10. feb. sta tu izvajala svoj operni koncert, ali predstavo, ga. Lovšetova in Tone Šubelj. Dvorana je bila polna, program krasen in imeli smo bogat užitek.

V prošlem dopisu sem obljubila podati nekoliko poročila o tukajšnjem slovenskem konzumnem društvu, katerega uradno ime v angleščini je "Waukegan & North Chicago Co-operative Association. Svojo trgovino ima na 10. cesti in Wadsworth Ave. Blaga je v prošlem letu prodala za \$229,653.92. Najboljša slika bo, če podam finančno poročilo te zadruge za leto 1928 v celoti, kakor je bilo podano.

DOHODKI L. 1928.

Blagajna 1. januarja	\$. . . 998.88
Dohodki v prodajalni za iztrženo blago	229,653.92
Delnice	46.00
Za mleko	94.64

Skupaj \$230,793.44

STROŠKI.

Blago v trgovini	\$200,588.29
Plača uslužbencev	18,417.82
Vrnjeno posojilo	5,100.00
Zavarovalnina	498.31
Davki in licence	372.22
Dohodninski davek	590.16
Obresti	542.03
Gasolin	542.97
Led, premog in drva	823.95
Popravila truckov	249.34
Druga popravila	140.03
Perilo	250.61
Razsvetljava in telefon	319.79
Razni mali stroški	395.56
Potni stroški	32.00
Za oglase	367.40
Tiskovine	37.75
Božična darila	57.50
Rent dvorane	30.50
Plin in voda	38.96
Članarina Central States Co-Operative League	161.01
Vrnjene delnice	14.00

Skupaj \$229,570.20
Denarja 1. januarja 1929 1,223.24

Skupaj \$230,793.44

AKTIVA.

Poslopje in lota	\$ 28,180.00
Oprema v prodajalni	2,963.00
Truki	2,764.65
Blagajna	1,212.28
Blaga na rokah	7,204.54
Dolg odjemalcev	16,206.12
Dolg na delnice	326.00
Varičina	15.00
Posebni sklad	10.96

Skupaj \$ 58,882.55

PASIVA.

Podpisanih delnic	\$ 26,075.00
Dividende še neizplačane	4,719.00
Posojila	6,000.00
Rezerva	12,500.00
Dolg na karte	109.25
Prebitek	9,479.30

Skupaj \$ 58,882.55

V odboru l. 1928 so bili: Frank Župec, predsednik; Anton Celarc, podpredsednik; Frances Mathias, tajnik; Frank Ogrin, pomožni tajnik; Jack Gabrek, blagajnik. Odborniki, Fabian Zlodi, Frank Nagode in Anton Mesec.

Kot že zadnjič poročano, bomo imeli v nedeljo 10. marca javen shod v S. N. D., na katerem bomo razpravljali o predlogih, oziroma nasvetih in načrtih, da družba S. N. D. na svojem praznem stavbišču tik dvorane zgradi poslopje, ki bo služilo za telovadnico naši mladini in za razne sportne igre. Podrobnosti bomo izvedeli na shodu. Stvar je važna in se pričakuje velike udeležbe. Vstop ima vsakdo, neglede ali je delničar SND.—*Poročevalka.*

VESELICA KLUBA ŠT. 27 JSZ. V CLEVELANDU V SOBOTO 23. FEBRUARJA.

CLEVELAND, O. — V soboto 23. februarja ob 8. zvečer — kam smo namenjeni? Na veselico kluba št. 27, ki se vrši v spodnji dvorani Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Klub vabi na to zabavo vse in pričakuje, da bo odziv od strani sodrugov in somišljenikov prav dober.

Klub št. 27 ne prireja mnogo enakih zabav, katerih je v Clevelandu v izobilju, kajti njegova naloga je, baviti se v prvi vrsti z vzgojevalnim in propagandističnim delom v prosep delavskega razreda, katerega pa brez vašega sodelovanja in s prazno blagajno ne bi mogel vršiti uspešno. Brez gmotnih sredstev ne bi mogel aranžirati shodov in predavanj, ne podpirati delavskih ustanov, širiti socialistično literaturo itd. Tega dejstva bi se moral zavedati vsak somišljenik, vsak napreden delavec, in pomagati pri delu naših organizacij.

V soboto se torej vidimo. Povabite s seboj tudi svoje prijatelje in znance. — *Član kluba.*

VOLITEV DELEGATOV S. N. P. J. V VZHODNEM OHIJU.

Največ zanimanja pri volitvah delegata je bilo v društvih SNPJ. na Neffsu in Glencoe. Na Neffsu je član Fr. Sepič, na Glencoe pa Nace Žlemberger. Ta dva in F. Boštjančič so bili kandidati. Seje na Neffsu se je udeležilo 48 članov in članic. Glasovali so vsi. Sepič je dobil 42, Žlemberger 5 in Boštjančič en glas. Isti dan popoldne (seja na Neffsu je bila dopoldne) so se vršile volitve na Glencoe. To društvo je tolikšno kakor na Neffsu, toda mnogo članov se je razšlo za delom v Toledo, Cleveland itd. Na sejo jih je prišlo 26. Žlemberger je dobil 11 glasov, Sepič 7 in Boštjančič 4. Glasom teh volitev je delegat Sepič in Žlemberger namestnik. Bilo je jasno že ob združitvi, da bo izvoljen Sepič, in to radi opore, ki jo ima na Neffsu. Ampak glede pravil se mi zdi točka nejasna. Ali ima posamezno društvo, kadar se združi, na dan volitev lahko več kot enega kandidata, ali le enega?

Pri št. 13 SNPJ. v Bridgeportu je izvoljen Joseph Snoy. Iz vzhodnega Ohija pride le malo delegatov, a kar jih bo, bodo večinoma "Radnikovi" pristaši. Čul sem že na par krajih, da je treba izvoliti Sepiča za predsednika SNPJ. V koliko deluje tisti "progresivni blok", ki ga je ustanovil na konvenciji v Waukeganu Chas. Novak in mu je bil tajnik Sepič, mi ni znano. Tu se Sepič peča za organizacijskim delom za National Miners Union, in je podpredsednik njene distriktno organizacije. Vsekakor se obeta na prihodnji kon-

venciji precej napetosti, posebno radi delegatov, ki jih bodo, oziroma jih hujskajo tuji vplivi. Članstvo v tukajšnjih društvih je v njih pretežno hrvatske, v drugih slovenske narodnosti. — *Opazovalec.*

"Grička vještica" na čikaškem odru

Hrvatski dramatski zbor "Nada", ki je odsek Jugoslavenskog Prosvjetnog Udruženja, vprizori v nedeljo 24. februarja v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St., dramo "Grička vještica" v petih dejanjih in šestih slikah. Spisala je to dramo po svojem romanu istega imena popularna hrvatska pisateljica Zagorska. Njena snov je zajeta iz življenja v Zagrebu v prošlih časih. Igrana bo sedaj prvič v Ameriki. Vstopnice v predprodaji so 75c, pri blagajni \$1. V predprodaji se dobe pri članih in v uradu "Novog Svijeta" na 1345 W. 18th St. zgoraj. Dvorana v nedeljo 24. feb. bo odprta ob 2. popoldne, predstava pa se prične točno ob 3. — *I. J.*

Anton Rupar

Dne 29. januarja si je v Yale (Pittsburg), Kansas, končal življenje poznani rojak Anton Rupar. V Ameriki je živel 24 let. Doma je bil iz Šmarjete pri Krškem, rojen 2. oktobra 1877.

Anton Rupar je bil aktiven, kar znači, on je svoj prosti čas skozi mnoga leta porabil pri grajenju naših naprednih podpornih društev in politične organizacije. Bil je tudi vnet zagovornik delavskega tiska.

Rad je sodeloval v razpravah, posebno na sejah. Bil je član več konvencij SNPJ., in član te jednote 24 let; bil je v druš. št. 14 SSPZ, in član org. "Eagle". Pred leti je bil aktiven član JSZ., o po vojni je zaeno z mnogimi drugimi zapustil pokret. Bil pa je ves čas lojal našim načelom.

Pogreb se je vršil ob obilni udeležbi 1. feb. Poslovljeni govor ob krsti pokojnika je imel Anton Šular. Kot omenjeno, si je vzel življenje sam. Njegova fizična in duševna moč je pod življenjskimi bremenami opešala, in v tem stanju se je poslovil. Zapušča soprogo Mary Rupar, pet otrok in dva brata v Ljubljani. — Anton Rupar je bil pionir. Storil je za enega delavca mnogo dela, za katerega ni prejel ne nagrade, ne priznanja, toda je bilo koristno in potrebno delo.

Dva velika naša koncerta v Chicagu

"Spominska plošča" je spevoigra, ki jo bomo videli v Chicagu na odru dvorane ČSPS. v nedeljo 7. aprila. Vprizori jo pevski zbor "Sava", ki je odsek kluba št. 1. V nji nastopajo pevci in pevke v zboru, in pa posamezno v solospvih, v duetih, tercetih in kvartetih. "Spominska plošča" ima predigro in štiri dejanja. Predigra se začne z zborom hlapcev in dekel, ki grabijo seno in pojejo. Petje spremlja vso predstavo.

V nedeljo 28. aprila pa bodo imeli koncert pod avspicijo kluba št. 1 v dvorani SNPJ. znani clevelandski pevci Louis Belle, A. Eppich in Fr. Plut. Več v prihodnjih številkah. — *P. O.*

Vprašanje oblike lista

Citatelji, agitatorji in klubi JSZ. imajo v teh tednih odločiti, kakšna naj bo oblika Proletarca. In potem, ko bo odločeno, naj debata o nji izgine ter jo nasledi AGITACIJA ZA LIST. Če bo SKLEP večine za spremembo, BO sprememba. In nato pa vsi SOGLASNO v agitacijo za RAZŠIRJENJE "Proletarca" NEGLADE na obliko.

K članku "O delavskih odrih"

V 1112. številki "Proletarca" je neki -e -č med drugim napisal tudi naslednji stavek: "V Ljubljani je uspel lani zlasti 'Delavski oder' v vprizoritvijo 'Križe', ki jo je napisal Golouh, in ki jo je *predvsem* zasluga režiserja pisatelja Krefta dovedla do uspeha, ki so ga morali zabeležiti celo meščanski dnevnik." Ta ugotovitev je na videz zelo nedolžna, pravim na videz, kajti trditev, da je uspeh uprizoritve *predvsem* režiserjeva zasluga, je očitna krivica, ki jo je g. -e -č storil pisatelju Golouhu. Če hočemo biti objektivni, to bo rad tudi Bratko Kreft priznal, moramo ugotoviti, da bi se dalo marsikaj v "Krizi" še boljše uprizoriti, nego se je dejansko uprizorilo. Rad priznam, da je Bratko Kreft pripomogel znatno k uspehu, ne morem pa pritrditi gdu. -etu -ču, da je uspeh v *prvi vrsti* režiserjeva zasluga. Največ, kar morem in smem reči, je naslednje: "Križa" je prva slovenska socialna in kolektivistična drama, ki je tudi kot literarno — ne samo kot odrsko — delo *popolnoma* uspela. Uprizoritev "Delavskega odra" je bila povsem dostojna, še vedno pa ni izčrpala vseh možnosti in fines odrskega dela! To je najbolje dokazala n. pr. scena pretepa med delavci različnih "naziranj". Nekateri igralci so prav v tej sceni naravnost odpovedali. Resnici na ljubo moram ugotoviti, da so drugi igralci pokazali zmožnosti, ki so pokosile zmožnosti marsikaterega prvaka ljubljanske drame. Tudi režija je pokazala prav posebno pri scenah, kjer so nastopale mase, sposobnost, ki bi jo zaman poskušali najti pri režiserjih kr. narodnega teatra. Vse to pa nas ne sme zanesti k trditvi, da je uspeh v prvi vrsti zasluga režiserja . . . Iz nič se ne da nič napraviti! Zamanj brezplodno besedičenje! Nič ostane večno le nič in ne more na gledalca uplivati!

Tudi trditev, da se delavecem ni treba "pretvarjati" in prisposodba z ruskim filmom je precej navna, kajti dejstvo, da je bila seja *upravnega* sveta v "Krizi" naravnost bravurozno podana, dokazuje baš nasprotno! Ali so bili tisti delavci, ki so tako frapantno dovršeno podali tipe ravnateljev, upravnih svetnikov, vladnih svetnikov etc., kdaj v resnici to, kar so glumili? Tudi z ruskim filmom (Ali je g. -e -č čital Duhamela?) je stvar precej podobna! Režiser gre in izbira med delavci! In pazite: Ni mu vsak delavec enako dober! Režiser izbira, mesi pozneje testo, doda mu obilo svojega kvasa in včasih kaj postane, včasih ne postane nič! In naj bo prepričan g. -e -č: delavec, ki je okusil sladkost glumljenja, se po večini več ne bo vrnil v tovarno, marveč bo postal poklicen igralec, ki bo glumil tudi batjuško carja, če bo tako nanoslo. In marsikdaj mu bo vloga carja bolje uspela, nego vloga fabriškega delavca! Kajti — zapomnimo si to — umetnost ni fotografska plošča, marveč samostojno ustvarjanje, katere mu *narava* podaja le obliko, ne more mu pa dati vsebine!

To sem napisal le zavoljo tega, ker se mi je dozdevala trditev o "*predvsem*" zaslugi režiserjevi precej prozorno tendenciozno napisana in nasproti pisatelju s. Golouhu krivična!
Angelo Cerkvencik.

"Edino pravi" v medsebojnem pretepu

Ameriški komunisti, ki so na povelje iz urada kominterne že osemkrat likvidirali frakcijski boj, ga bodo tudi letos likvidirali, zato da ga začno po likvidaciji znova. Sedaj so razdeljeni med "čisto-edinoprave-leniniste", ki imajo moralno podporo Stalina, in med "edino prave varuhe leninovega komunizma", in tem pravijo trockijeveci. Ker je Trocki pri vodstvu komunistične stranke v Rusiji v nemilosti, je umevno, da so tudi ameriški "trockijeveci" slabo zapisani. Ker pa jih je mnogo, in ker je bilo nekaj njihovih voditeljev že izključenih, so pričeli na svojo roko sklicevati komunistične shode, od vodstva priznani komunisti za "edino prave komuniste" pa so dobili od svojih predpostavljanih nalogo, preprečiti ali onemogočiti uspeh vsakemu shodu, ki ga sklicujejo "Trockijeveci komunisti". In tako si drug drugemu razbijajo shode kakor so jih preje oboji skupaj socialistom.

V komunističnih strankah opozicija ni dovoljena. Na konvencijah in na sejah imaš lahko drugačno mišljenje kakor večina, toda ko hitro je nekaj sklenjeno, se moraš po tistem sklepu ravnati, pa če si ti zdi še tako napačen, kajti "revolucionarna disciplina" zateva "enotnost". Tega nekateri ne morejo zapopasti, pa kritizirajo, in poleg dokazujejo, da gre vodstvo kom. stranke v Rusiji bolj in bolj na "desno" in se nagloma oddaljuje od leninizma. Druge kom. stranke morajo slediti tej, ker so od nje odvisne, in opozicija povsod sledi ruski opoziciji, pa je boja toliko, da kak dan celo pozabijo napadati socialiste.

Zelo neugodno je vplivalo na nekatere ameriške komuniste dejstvo, da so dobili za svojega predsedniškega kandidata Wm. Z. Fosterja le 48.000 glasov. Imeli so na razpolago večja gmotna sredstva kakor socialistična stranka, imajo svoj angleški dnevnik, imeli so pod kontrolo razne pomožne akcije, npr. med premogarji, International Labor Defence jim služi, zanj so agitirale vse dualne unije, ki so jih komunisti ustanovili med tem časom, a niso dobili niti 50.000 glasov. Vsak glas jih gotovo stane nad dolar, ali proporcionalno veliko več kot pa glasovi, ki jih je dobil socialist Norman Thomas, kajti kampanjska sredstva soc. stranke so bila to pot zelo majhna. Ako bi jo glasovi stali toliko kakor komuniste, bi morala potrošiti okrog četrtr milijona dolarjev. Povprečno je vsak komunističen glas tudi mnogo dražji kot pa Smithovi in Hooverjevi. In iz teh okoliščin argumentira komunist Scott Nearing, da je politična akcija za delavstvo skrahirana in da preostaja le še ena metoda. Ta seveda je revolucija — ali profesor Nearing sam ne ve, kje bi dobil toliko revolucionarjev, ki bi bili dovolj močni izvesti preobrat s silo. Če ga nočejo z glasovnico, ki je lahka stvar, ga bodo toliko težje s "puško". Nearing ni v tem filozofiranju med komunisti ne na eni ne na drugi strani — pač pa je on frakcija zase, kakor vedno.

"Trockijeveci" izdajajo sedaj tudi svoje glasilo "Militant", in tako je vojska med "čistimi" tako velika, da so "zameglili" vse ozračje med seboj in nad seboj in ni več mogoče dognati kdo so čisti in kdo ne. Vsi so zelo "zamegljeni".

“Za pravdo in srce”

(Tragedija v petih dejanjih. Spisal Anton Medved. Na novo inscenirana. V nedeljo 3. marca jo vprizori Izobraževalni dramski odsek S.N.D. v Waukeganu, Ill.)

Ta drama prikazuje dobo kmečkih puntov na Slovenskem v 16. stoletju, ko so gospodovali graščaki. Kmet jim je plačeval davek, hodil je na tlako in je bil njihov podložnik. Za vsak najmanjši prestopok so ga grajščaki kruto kaznovali. Kmet je bil zaničevan in manj cenjen kakor živinče. Ko je bilo zatiranja in izsesavanja več kot dovolj, se je tlačena raja spuntala. Glavni njen vodja je bil Matija Gubec. Vstaja se je ponesrečila. Žrtve so bile ogromne. Matija Gubec je moral umreti strašno mučen. V Zagrebu na javnem trgu so mu oblastniki dali na glavo razbeljeno krono ter ga sežgali na grmadi.

“Le vkup, le vkup uboga gmajna.
Obhajamo danes svoj god.
Danes z gospodom kmet ne menja,
a s kmetom menjal bi gospod.”

Tako ori pesem, ki jo je zložil stari, slepi Grajan — da odmeva na vse strani. Od silnega navdušenja v boju za pravico pojejo stari in mladi. “Hura za staro pravdo!” se navdušujejo.

Na shodu, ki so ga sklicali ponoči v gozdu, pravi eden kmetov: “Ej, tudi mi smo ljudje. Dajte nam, da moremo dihati in živeti. Idite po vsem kraju, in preko Sotle, in vprašajte vsakega kočarja: ‘Zakaj si berač?’ Vsak vam bo odgovoril: ‘Graščak me je spravil na beraško palico.’ Ne pustimo, da zopet priteče kri, ker kri rodi kri! Po krvi postane tudi krščen človek zver.”

Drugi kmet, ki je bolj mlačen, pravi: “Mirujte, ljudje božji, mirujte, ne prelivajte krvi. Bog se bo vzdignil, da sodi krivične in pravične.” Neki zborovalec mu odgovori: “Ali hočeš, da ti odere kožo s telesa; da te grajski oskrbnik vpreže v jarem v nedeljo pred cerkvijo? Nisi še dovolj tlačanil. Star si in navadil si se trpljenja, toda mi hočemo pravico, mi hočemo zemljo in svobodo. V kraj z gospodo!”

Navdušenje kmetov upornikov raste. V četrtem dejanju pripeljejo grajščakinjo vpreženo v plug ter njenega sina Erazma vklenjenega. To je višek zmage. Potem naglo pada. Kmetje dobe poročilo, da je Jošt Turn zavzel Krško in premagal glavno armado kmetov. Ujetnikom režejo ušesa, sekajo roke in jih mečejo v Savo. To poročilo napravi zmešnjavo in skoraj bi bila Erazem ter njegova mati oproščena ujetništva, da ni tega zabranil Andrej, mlad kmečki fant, katerega je mladi graščak prevzel dekle.

V tej drami so tudi ljubavni zapletljali. Erazem, sin grajščakinje, in Andrej, sin kmeta, sta oba zaljubljena v Katarino, siromašno a krasno deklico, hčer nekdanjega grajskega logarja, starega in slepega Grajana. Grajan nima niti svoje kočje, temveč živi v grajski kolibi sredi gozda s svojo edinko Katarino. Erazem je blag in mehak in ljubi Katarino z dna svoje duše. “Povej mi zdaj, dekle najdražje, povej, če hočeš biti mi družica, soproga, sklenjena z menoj do smrti!” Katarina ne veruje, ne more verjeti, da bi bogat graščak ljubil ali snubil siroto. “Gospod, resneje govorite, prosim.” Erazem žalosten, ker ne more pričati Katarine o svoji pravi ljubezni pravi: “Tako

slovesno in globoko resno povedal sem ti te besede zdaj, da je zame slovesnejša edina še — molitev. O veruj mi, Katarina!” V njeno dušo pa pride senca in strah. “O Bog! Iz tega vzide zlo! Molčite, kot bom jaz o tem na vek molčala!”

Andrej, ki skrit poslušal ta pogovor, ustrelil v Erazma, ko je ta odhajal domov v grad. Ranil ga je v nogo. Grajski oskrbnik Dizma biča starega slepega očeta Katarine, ker mu odgovarja, da Katarina ne sme v grad in da je ne da Erazmu za ženo.

Dizma je hudoben in grdogled dedec. Povsod intrigira. Kmete toži na gradu in sploh povsod vtakne svoj nos. Grajski hlapci vjamejo Katarino in jo s silo odpeljejo. Katarina obljubi Erazmu, da pride na grad, ako jo izpusti, in mu tudi prizna, da ga ljubi.

Andrej je spoznal, da Katarina ne bo njegova, in jo zabode. Ona umre, in tudi njen oče se zgrudi mrtev vsled silne žalosti.

Ta igra je zanimiva in poučna. Kaže nam slike, kako so se naši predniki skušali iznebiti tlačanstva, in četudi niso dosegli vsega naenkrat, so vendar bili v stanju pokazati svojo moč in voljo za osvoboditev.

Poleg te, ki jo bomo videli v nedeljo 3. marca, vprizori Izobraževalni dramski odsek S.N.D. še dve igri to sezono. Na velikonočno nedeljo bo angleška predstava, 5. maja pa “Kamnolom”. Zadnja bo vprizorjena za klub št. 45 JSZ., in to bo ob enem majska slavnost. Dramo “Kamnolom” lahko čitate v “Družinskem koledarju” za l. 1929. Videli boste, da je vredna vprizoritve. Angleški igri, ki bo vprizorjena na velikonočno nedeljo, ne vem imena, vem pa toliko, da bo nekaj dobrega in bo z njo ustrezno starim in mladim.

M. J.

CLEVELAND, O.

Klub št. 27 J. S. Z.

priredi

v soboto 23. februarja

ob 8. zvečer

V SPODNJI DVORANI
SLOV. NAR. DOMA

na St. Clair Ave.

PLESNO VESELICO

Igra Sovereign orkester.

Vstopnina 50c.

Torej v soboto, v spodnji dvorani se vidimo!
Zabave obilo za vse!

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"Domači prijatelj", februarska številka, ima sledečo vsebino: Ivan Lah: *Borba za vnuka*.—Maurice Decobre: *Nina je odšla na ples*.—Gustav Strniša: *Ciganka*.—Mirko Kunčič: *Ubito streljenje*.—Frederic Mauzens: *Živa blagajna* (prev. dr. Anton Debeljak).—P. K-n: *Pogovor o novih knjigah*.—Klabund: *Krog s kredo*.—Olíka, *odsev srčne kulture*.—Praktični nasveti. —*Sanje, razlaganje sanj in prerokovanje*.—V "Našem obzoru", ki je priloga "Domačega prijatelja" so med drugimi sledeči spisi: Pračlovek.—Prvi polet neletalca.—Radio. Obe reviji staneta za Ameriko \$1.50. Naslov: "Domači prijatelj", Ljubljana, Miklošičeva c. 13, Jugoslavija, Europe. Naročnino vam odpošlje na željo upravništvo "Proletarca".

"Socialna Misao", prinaša v februarski številki med drugim: Dr. Ivo Politeo: *Između dviju demokracija*.—Mirko Kus-Nikolajev: *Rosa Luxemburg*.—Filodem: *Socijalno značenje radničkog pokreta*.—Dr. Henrik Tuma: *Radnik i priroda*.—Dr. A. B. C.: *O zadrugarstvu*. Poleg teh člankov ima razne preglede. Naslov te revije je Zagreb, Preradovičeva ul. 42, Jugoslavija, Europe. Naročnina za Ameriko je \$2 na leto.

"Radnička Zaštita", socijalno-politiška revija, službeni glasnik sred. ureda za osiguranje radnika, je list, ki prinaša mnogo bogatega gradiva, bodisi z ozirom na

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure v uradu:
Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.
TEL.: LAWNDALE 4872.

v Frances Willard bolnišnici
od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrtek in sobotah.

ROYAL BAKERY

SLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA

Anton F. Žagar,

lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

socialne probleme v Jugoslaviji ali drugod. Izhaja mesečno v Zagrebu, Mihanovičeva ulica 3, Jugoslavija, Europe. Naročnina za Ameriko 100 dinarjev.

Delavske zmage v Angliji

V Angliji piha burja v delavsko stranko in prinaša v njo več in več zmag. V številnih dopolnilnih volitvah zmaguje delavska stranka, pojačala je svoja zastopstva v občinskih svetih, in celo njeni nasprotniki ji priznavajo, da bo pri letošnjih državnozbornskih volitvah dobila skorogotovo večino nad liberalno in konservativno stranko. Delavec v Angliji HOČE zmagati, ameriški pa misli, da ne bo nikoli zmagal, pa glasuje za kandidate, ki mu jih nominirajo Rockefeller, Morgan, Mellon, Young, in drugi multimilijonarji.

Z VSEM OPREMLJENE SOBE V NAJEM.

Kadar potrebujete gorke z vsem opremljene sobe, v katerih si lahko tudi safni kuhate, ako želite, se oglasite pri rojaku, ki vam bo dobro postregel po zmerni najemni. Naše poslopje s sobami se nahaja na dobrem prometnem kraju v Chicagu v obližju pouličnih železnic Madison, Ashland in Lake Street in bližini Lake St. nadulične železnice.

Priporočam se tudi onim rojakom, ki potujejo skozi Chicago, ali so tukaj po opravkih, da se oglasijo pri meni za prenočišča.

JOHN POTOKAR

1749 West Maypole Ave.,

Chicago, Ill.

Tel. West 2354.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporoča Slovencem.

John Thaler & Cyril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL

Waukegan, Ill.

Phone 2726

V ŠČIPCI

"MOJ SOPROG IN OČE."

V nekem mrtvaškem naznanilu naznanja žalujoča žena, da je "umrl moj soprog in oče". Stilizacija ni pravilna. In če bi se kje kaj takega dogodilo, bi očeta, ki je poročil svojo hčer, prav gotovo zaprli. — *Krenk.*

SVOJE PREPIRE BOMO ŽE MI PORAVNALI.

V Clevelandu-Collinwoodu smo eni mnenja, da svoje prepire lahko poravnamo brez vašega vmešavanja in tudi nove lahko začnemo brez da bi imel kdo zunanjih pravico grajati. — *Jerry Pengov.*

KDO JE "GOPHER CLUB"?

R. J. Z. se zelo zavzema za "Gopher Club" v Chicagu in oglašja njegovo veselico, pozablja pa, da je dobro pri vsakem novem klubu pojasniti, kdo so ustanovitelji, kdo so v odboru, čemu služi, in v kak namen bo porabil prebitek, v slučaju nesreče, da ga kaj bo. *RK.*

"15 JIH LAHKO SPI PRI MENI."

Seja nekega društva SNPJ. v Chicagu. Brat zastopnik: "Bratje, naš skupni odbor ima odsek, katerega naloga je preskrbeti delegatom stanovanja. Prosimo

vsakega, ki ve, kje bi se kakšno dobilo, ali če ima sam kako sobo, ki jo lahko odda v ta namen, da nam javi. Stanovanja najbrž ne bomo tako lahko dobili kot kdo domneva."

Razjarjena članica: "Kako da ne! Pri meni jih lahko spi petnajst!" — *Galerist.*

ALI JE VEHOVEC DOVOLJ PREVIDEN?

Pešpotnik Mirko Vehovec poroča v Prosveti o svojih težkočah, ki jih je imel v ameriškem naseljeniškem uradu ob mehiški meji. Če je šel na tako potovanje kot pravi, mar ni dobil za to potrebnega potnega lista? Vsak teh pešpotnikov se navadno ustavlja v raznih uradih po svetu kjer potuje in nabira podpise v poseben izkaz, in to mu je potem tudi dokaz, da je res to kar je, in da res potuje z namenom, da peš potuje. Zaprlek jim navadno ne delajo. — *Z.*

PAZITE!

Bartulovičeva "nevidna" mašina dela. Tisti, ki nočete razdvojene, razdrapane SNPJ., pazite na one delegate in glavne odbornike, ki bodo sladki in pristransko "nepristranski". Svojo jedoto boste najlaglje varovali z razumom, ne s prijateljstvom in simpatijami. — *Janez Spoznavalec.*

ZAKAJ JE TOLIKO HUDEGA NA SVETU.

Zato, ker so socialisti vsi lumpje in tatovi. Ko bi jih enkrat polovili in zaprli, pa bi bilo konec korup-

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford
2212-2213. Uradije od 2. do 4. pop., in od 6. do 8.
zvečer izvzemai srede in nedelje.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Tel.: Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

slovenski
ZOBOZDRAVNIK

3341 West 26th Street, Chicago, Illinois

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

PRIPOROČILO ROJAKOM V JOHNSTOWNU IN OKOLICI.

Naznanjam, da sem prejel vzorce krasnega stenskega papirja za leto 1929, katere na željo prinesem na vaš dom, kjer si jih lahko poljubno izberete. Nadalje se priporočam za papiranje vašega doma, za barvanje (pleskanje) sob in hiše bodisi znotraj ali zunaj. Dela izvršujem po vaši želji in v popolno zadovoljstvo. Jamčim dobro, trpežno delo in dobro kakovost blaga. Cene zmerne. Oglasite se, ali pa pišite na naslov:

ANDREW WIDRICH,

Painter & Paperhanger
706 Forest Ave. (Moxham). Johnstown, Pa.
(Poštni naslov, R. D. 7, Box 103).
City Phone 34-48 J.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd. Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se tople priporočam.

cije, zločinskih orgij in drugih hudobij. Le temu se čudim, da se dobe celo člani soc. organizacije, ki verjamejo natolekvanjem nasprotnikov. Ne verujte tatovom in pokvarjencem, ki kažejo na druge, da so tatovi in pokvarjenci. — *John Pogačar.*

ČUDEN KOMUNIZEM.

Ali se vam ne zdi čudno, da reakcionarji, jobseekerji in koristolovci med ameriškimi Slovenci tako pridno "simpatizirajo" s komunisti? S takimi "komunisti" ne bo napredka. — *Pika.*

JAMES LATIN ZA SLOGO.

James Latin v Detroitu je za napredek v SNPJ. in za slogo v društvu št. 121. Latin bi za slogo nekaj storil, če bi povedal, da je v Detroitu in še marsikje druge strujice nečlanov, ki nalagajo zapeljanim članom SNPJ., kaj smejo in kaj ne smejo. Navadno so njihovi ukazi SNPJ. v škodo, in člani, ki jih vzlic temu izpolnujejo, niso dobri člani in niso pravični napram sebi. — *I. Pinevič.*

"SAMO, DA SE RIMA."

*Samo, da se rima vrsta z vrsto,
prav lepo in po vrsti,
pa si pesnik!
Piši to, piši ono,
piši malo, piši mnogo,
samo pazi, da se rima
črka s črko, vejca z vejco,
pika s piko — pa si pesnik.*

K. T.

NIČ NOVEGA V PITTSBURGHU.

"Vščipci", dobro jutro! Dolgo vas ni bilo. Rada bi vam sporočila novic, pa jih ni — naš Pittsburgh je Pittsburgh, vse po starem, razen kar imamo lokalnih zadev. Pa se že še kaj oglasim. — *Pittsburška cekarica.*

KADAR VOLIMO DELEGATA

kaj naj odločuje? Bratska in sestrška vzajemnost, ali predsodki, zavist in mržnja? Ali naj v tako važnih zadevah odločujejo člani in članice, ki pridejo na sejo

samo enkrat vsake tri ali štiri leta, ali člani in članice, ki skrbe in delajo za društvo? Ali naj bo zastopnik ali zastopnica društva na konvenciji oseba, ki zna zastopati samo sebe, ki edino skrbi, kako se bo nad kom maščevala in prijateljem pomagala, ali pa naj bo v tak urad izvoljena oseba, ki je sposobna, ki ima potrebno obzorje in znanje, in ki bo zastopala le interese organizacije v prid celote? Razumno članstvo zna sklepati razumno. Kjer tega ni zadosti, odločujejo predsodki, sovraštva in nizkotne intrige. "Po njih dejanjih jih boste spoznali." — *Vid Vidim.*

Nemci in mi

Meseca januarja je prišel v Ameriko na predavateljsko turo Wolfgang Von Dewall, urednik za zunanje zadeve pri Frankfurter Zeitung. Predava v nemških klubih in članom raznih ameriških organizacij. Razen njega se mudi tu več drugih nemških predavateljev, politikov in umetnikov. Nemcev je seveda veliko več kakor nas, a tudi mi bi se lahko v tem oziru bolj potrudili, če ne bi v našelbinah bili prvaki mežnarji in butlegarji in če ne bi v organizacijskem življenju polagali več važnosti na "baro" kakor na vzgojo.

Flu, sovražnik človeštva

Nevarnost večkratnega povratka flu epidemije je jako važna, ker vreme je zelo nezanesljivo v tem letu in lahko povzroči povratek vsak čas. Vse uradne objave vsebujejo sledeča priporočila: Držite vaša čreva odprta!

TRINERJEVO GRENKO VINO

narejeno iz kaskare in drugih zdravilnih zelišč, pomaga držati čreva čista in v istem času jača vaš životni sistem ter njegovo odporno silo. Znižanje odporne sile daje priliko bakterijam, da izvršujejo svoje smrtonosno delo, ampak Trinerjevo grenko vino poveča to silo in vas napravi zmožne prestopiti napade flu. Dobi se v lekarnah. Vrednostni kupon v vsakem zavoju. Brezplačni vzorec se dobi pri: Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

OBIČAJ

in prijatelj velikokrat odločujeta o usodi našega življenja. Vložna knjižica je SIGUREN prijatelj. In takega prijatelja je prav lahko dobiti, samo ako ga hočete. Začnite hraniti in napravite iz tega običaj, da boste prihranek vsak teden vložili v

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

O pripravah za velikonočni izlet v Jugoslavijo povprašajte v potniškem oddelku naše banke.

